

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים החסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

כ' אלול תשס"ח

כי תבוא

שנה י"ב גליון תקע"ז

הנה הבאתי לך מראשית פרי האדמה

בלב פועם, מרוגש עד עמקי נשמתו, נסע הכפרי עם עגלתו העמוסה במיני ירקות, פרי עמלו ויגיעתו שגדלו בגינתו הדלה, שקיבל במתנה מאת המלך שיוכל להתפרנס מעצמו לא להגיע למתנת כשר ודם והלוואתם, ועתה הגיע הרגע המיוחל שנוסע לשחר פני המלך הכיר לו תודתו על טובתו, ולהראותו פרי יצירתו, וכל פרסה ופרסה שהתקרב לארמונו של המלך מילאה את לבו בשמחה וגיל המהולה ברעדה שישא הן בעיני המלך האדיר והמהולל.

אמנם, בהגיעו לשער המלך ונתגלו לעיני אוצרות המלוכה ככל הדרו, מכל פינה ופינה התנוצץ לו כלי זהב וכלים מכלים שנים, על רצפת בהט ושש ודר וסוחרת, כותלים מעוטרים באבני פז מרגליות, נתמלא בכבושה וכלימה, מי אני ומה היי, איך לא אבוש להכנס אל המלך, מהיכן אקח העזו והאומץ לפצות את פי ולומר אדוני המלך הבאתי לך כתשורה מעט ירקות מחצרי, הרי אראה כחוכא וטלולא הרי כל השומע יצחק לי.

ברם, היות שכבר הגיע לפני שער החצר הפנימית, ואין מברח ומנוס ממנו, נצנצה בלבו רעיון נפלא ונתקרב אל המלך ובשפתים רועדים ובשנים נוקשות מפחד הדר גאונו, פתח ואמר אדוני המלך המהולל והמרומם, באתי להכיר לו תודתי מעמוק לבי הנרעש והנפחד על אשר נתן לי הגינה שאוכל לנטוע ולזרוע מיני ירקות, "ועל כן הנה קח לך מפרי תנוכתי מאשר נתת לי, והרי שלך לפניך", וכמובן שמצא הן בעיני המלך, ולא עלה על לבו ללעוג על תשורת העיני, כי זה הוא התוצאות ממה שהוא נתן לו, ולא חשב לרנע שבגינתו יצמחו ויעלו אבנים טובות ומרגליות, וקיבל מתנתו בחפץ לב, ופתח לו אוצרותיו והעניק לו מתנה מרובה אשר ערכו היה כפול ומכופל ממתנת העיני.

במשל זו מבאר הגה"ק ר"ש קלוגער זצ"ל בפרשתו דברי המביא ביכורים להכהן, ופתח פיו בהתנצלות על שהביא דורון לה' תאנה שביכרה, ואמר ועתה הנה הבאתי לך מראשית פרי האדמה "אשר נתת לי" וכו', ובוה יכול לבוא אל המלך ולהניף סלו הדל ולבקש על העתיד וכו'.

ובדרך זה מבאר בספר דברי אש מה שאומרים בתפילת נשמת ואילו פינו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו וכו' אין אנו מספיקים להודות וכו' ואח"כ אומר על כן אברים שפלגת בנו רוח ונשמה שנפחת באפינו, ולכאורה הרי תמוה מאוד שבתחילה מפרט האדם שאין שום מציאות שבעולם יהודות לשמו הגדול על אחת מכל הטובות שעשה ועושה עמנו, ותוך כדי דיבור נעמד לו האדם הננס ואומר הן הם יודו, והרי לו דומיה תהלה, אלא לפי המשל הנ"ל מבואר ומיושב על נכון, שהאדם אחר שמכיר בגדלות בוראו ושפלות עצמו, מתמלא בכבושה וכלימה ומהרהר מי אני שאבוא לפני המלך, אמנם מתנחם ומתחזק ואומר על כן אברים "שפלגת" בנו רוח ונשמה "שנפחת" באפינו, הן הם יודו וישבחו, וזה משלך הוא, והרי זה הוא מה שנתת לי, ובוה אודה ואספר מעשי יי.

תוכן העניינים

לקח טוב.....עמוד ב'

דבש תמרים.....עמוד ג'

בשפתי צדיקים.....עמוד ד'

פרפראות לחכמה.....עמוד ה'

פניני התורה.....עמוד ו'

חוקים להורותם.....עמוד ז'

הילולא דצדיקיא.....עמוד ח'

משולחן מלכים.....עמוד י"ג

דברות קודש.....עמוד כ"ד

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להר"ד יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לכה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים ע"ד מוסר והסידות נאמרים

לרמו בדברי רש"י את ה' האמרת והאמירך אין להם עד מוכיח במקרא רצה לוטר לשני כיתות הנ"ל אי אפשר להוכיח מן התורה מי הוא את ה' האמרת והאמירך יותר מחביריו, ומצאתי להם עד לשון תפארת דיש ראי' דדרך היראים הוא תפארת לעושיהם כמו יתאמרו כל פועלי און דאנו רואים דהדרך השני' הוא לא טוב דנצמח מזה שהם כמו פועלי און. (דברי יחזקאל)

★

ידבק ה' בך את הדבר וגו' אמר בזה הלשון כד הוינא מליא והתחלתי ללמוד גמרא בעיון, ושאלתי את אאמור' (הרה"ק ר' ישכר בער מנאדבורנא) זי"ע, איך אוכל לקיים ושויתי ה' לנגדי תמיד, כיון שאני טרוד בנירסא, והשיב לי אבא מורי "אף על פי כן חיובא רמיא לקיים" ולא הבינותי דבריו הקדושים כי היה בעיני כבלתי אפשרי, וכד נהירנא עיני הבינותי כשאדם מבטל עצמו רק לעשות נחת רוח להבורא ברוך הוא, וזכה להיות לנגד עיניו שם הוי"ה ברוך הוא, אף גם בעת מירוד עיון בלימוד התורה הקדושה בעמקי מחשבתו, והנה התורה נקראת דבר כמו דאיתא (תהלים קה ח) דבר צוה לאלף דור, וזה פירוש הפסוק ידבק ה' בך היינו שתוכל להיות בדביקות השם להיות השם הוי לנגד עיניך, את הדבר היינו אפילו בעת עיון רב בלימוד תורה הקדושה, שנקרא דבר עד כלותו אותה, פירוש באופן שתבטל עצמך מכל וכל ולא תחשוב כלל להנאות עצמך, השם יתברך יוכנו לבוא למורגת הוואת בזכות אבותינו הקדושים. (מאמר מרדכי)

★

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה, מורי ז"ל הרה"ק מפרשיסחא אמר מכל עבירות שבא על ידם כל התוכחות, לא כתבה התורה אלא העבירה זו, תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה, שמע מינה שזו היא עבירה גדולה מאוד. (מי דעת)

העצה להסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, ועל די זה זוכין להנחיל עולם הבא, ושלשה דברים אלו המובארים במשנה אבות דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. וזה והיה כי תבוא אל הארץ אשר ד' אלקיך נותן לך נחלה לנחול עולם הבא, העצה ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך, היינו מאין באת מטפה טרוחה, שזה נקרא פרי האדמה אשר תביא מארצך כנ"ל והלכת אל המקום רומז על לאן אתה הולך ובאת אל הכהן רומז על לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו' לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שנקרא כהן על דרך אמרם ז"ל אלקיכם כהן הוא. (עשרת ישועה)

★

את ה' האמרת היום וגו' זה האמירך וגו'. פירש"י וז"ל האמרת והאמירך אין להם עד מוכיח במקרא וכו' ומצאתי להם עד והוא לשון תפארת כמו יתאמרו כל פועלי און, וי"ל דרש"י מרמו דהנה יש בני אדם דאינם נוהגים כמילי דחסידותא רק מקיימים מה שהוא עפי' דין השו"ע ולא עושים לפנים משורת הדין כמו למשל בשב"ק אחר תפלת המנחה היראין וישבין בשלש סעודות ומזמרון שירות ותשבחות, והם הולכין אז למייל בחוצות עם נשותיהם ואומרים שדם מתנהגים עי"פ דין שו"ע שאין חייבין אז לומר שירות ותשבחות וגם אין מבואר בשו"ע שאמרו אז למייל עם אשתו בחוצות וא' זה עונג שבת וא"א להביא להם ראי' מן התורה שדרך הוה ומנהגם אמור עי"פ הדין, אמנם באמת נראה סוף המעשה כי ההולכים למייל בחוצות מתחברים עם אנשים שאינם הגונים ועבירה גוררת עבירה השמייל הוה סופו מביא עי"פ רוב לדברים לא טובים, אמנם היראין המזמרים שירות ותשבחות נתרבה כבוד שמים על ידיהם, וזה יש

והיה כי תבוא כו' נראה לפרש דהנה יש מדריגות צדיקים יש צדיק עובד ד' מיראה כל ימות החול ובהגיע שבת קודש ניתוסף עליו קדושה יתירה שעובד מאהבה כי בחינת שבת היא אהבה וכו' יבא הצדיק במדריגת אהבה, ויש צדיק שגם בימי החול עובד ד' באהבה וזה הצדיק נקרא בשם שבת כדאיתא בוודר הקדוש ת"ח נקרא שבת והיינו כי שבת היא בחי' אהבה והצדיק הוה גי' תמיד בבחינה הוואת, לכן גי' נקרא שבת, וזהו שאמרו חז"ל כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים ר"ל הצדיק שהוא תמיד בבחינת אהבה והוי כמענג עם השבת שמתענגין זה עם זה כי הוא תמיד בבחינת אהבה כמו השבת נותנין לו נחלה כו' ר"ל נחל ה' הוא הנחל העליון אשר משם מושך הצדיק השפע לישראל, וזהו דמצינו באליהו הנביא ז"ל וישב בנחל כרית והעורבים מביאים לו לם ולכאור' למה בחר ד' בעורבים שדם אכזרים על בנידם שהם יביאו לו לם ועי"פ דברינו הנ"ל כך פירושו וישב בנחל שהי' ממשיך השפע' מנחל העליון ודרכי העורבים הם הקליפות לטרוף טרף ההשפעות אלא העובד ד' מאהבה גם הם ישלימו ויסכימו עמו לבלתי יגעו בהשפעה וזהו רמו שהעורבים הביאו לו לם ר"ל שגם הקליפות הסכימו עמו וזהו כל העונג כו' נותנים לו נחלה כנ"ל, להמשיך השפעות מנחל ה' בלי מצרים ר"ל בלי שום קטרוג ומונע, וזהו כי תבא לשון יחד דהיינו כשהיו כל ישראל באהדות אשר ד' אלקיך ר"ל שבכללות ישראל יש שני הבחינות הנ"ל אהבה ויראה ד' הוא אהבה ואלקים הוא דין הוא יראה או כשתהיו כולכם באהדות נותן לך נחלה וירשתה ר"ל אז יהי הנחל ה' בידך להמשיך השפעות קדושה וברכה לכל ישראל. (נועם אלימלך)

★

והיה כי תבוא אל הארץ וגו' כי באם רוצה האדם להנחיל טוב עולם הבא

דבש התמרים

**פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

המונע בעדם ללכת בדרכי ה', לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר, דכיון שיש להם מדת העזות יכולים להתברך בעשירות. (ברך משה)

☆

כי תבא אל הארץ וגו' ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך. ונראה לפי"מ שכתב בספר סמא דחיי עה"פ נפש כי תחטא ומעלה מעל בהי וכחש בעמיתו, דהנה ארז"ל כך דרכו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עעוין, הנה ריביו אמר לתלמידיו ולואי שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם תדע שאם אדם עובר עבירה אומר שלא יראנו האדם, נלמד מזה כי נוח לאדם להיות רע לשמים מלהיות רע לבירות, וא"כ מסתברא מי שהיצה"ר התחיל לפתותו מפתוהו תחלה במה שבין אדם למקום ואח"כ בין אדם לחברו, ובזה יובן דברי הכתוב ונפש כי תחטא, ר"ל כשהתחיל לחטוא אז ראשיתו למעול מעל בהי דהיינו בינו לבין קונו, אך עבירה גוררת עבירה וגורמת להיות גם מכחש בעמיתו בפקדון, והוא עבירה שבין אדם לחברו ע"כ, ולפי"מ כאשר האדם רוצה לשוב אל ה' צריך לעשות תשובה על עוונותיו חמור אל הקל, והיינו קודם לשוב על עבירות שבין אדם לחברו ואח"כ על עבירות שבין אדם למקום, וזשה"כ ולקחת מראשית כל פרי האדמה, דכשתרצה לשוב אזי קודם ולקחת מעבירות אלו אשר תביא מארצך היינו עבירות שבין אדם לחברו, ואח"כ והלכת אל המקום אשר יבחר בו ה' היינו לשוב על עבירות שבין אדם למקום. (כ"ק מרן רבינו הגה"ק שלימ"א)

קיצר וגרע במצות הבורא משיעור הראוי, אז המצוה היא רצויה לפני הקב"ה וזוכרה, אולם אם דרכו ישר בעיניו, ולאחר שעשה מצוה הוא מדמה בדעתו כי יצא ידי חובתו כראוי, ומתנשא בלבבו לבל ימיש מזכרונו כי עשה רצון המקום, מצוה זו לא פרחת לעילא, וכביכול הוא משכחה לפניו, והוה הכוונה כי זוכר על הנשכחות אתה הוא מעולם, שהקב"ה זוכר רק מה שהאדם שוכח ע"כ, ועל זה מתוודה האדם כאשר מביא הביכורים לא עברתי ממצותך, אולם החסרון הוא ולא שכחתי שהרי כאשר האדם מקיים מצוה צריך לשכוח שקיימה ואל יתנאה בה, וע"כ מתוודה על שנתנאה.

☆

ושמחת בכל הטוב. ובמדרש אין טוב אלא תורה לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר, ונראה דהנה יש להקשות הלא ידוע שנסיון העושר קשה מאד והוא עלול להניא את לבב האדם מדר התורה כמו שהזהיר קרא פן תאכל ושבעת וגו' ורם ללבך ושכחת את ה"א זנו, אמנם מצינו בגמ' מפני מה ניתנה תורה לישראל מפני שהן עזין, וביאר המהרש"א כי מפני שהן עזין לא ישובו מכל ויוכלו לעמוד בכוחות איתנים נגד כל הנסיונות הקמים עליהם להדיחם מדרך התורה, ולפי"מ י"ל דמכיון שיש לישראל מדת עזות וקדושה להתגבר על כל הנסיונות יכולים הם להתברך בעשירות, כי בכח העזות יתגברו על נסיון העושר, והוה שדרש המדרש ושמחת בכל הטוב אין טוב אלא תורה והטעם שניתנה תורה לישראל מפני שהן עזין, שיש להם עזות וקדושה להתגבר על כל דבר

שמעתי בקול ה' ופירשתי הבאתי לבית הבחירה עשיתי ככל אשר צויתני שמתני ושימתחי אחרים בו השקיפה ממעון קדשך, ונראה בהקדם מה שפ"י הרמב"ם אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב, הענין דהמצוה נחלקין על שני חלקים חלק האי במצות המיוחדות בינו לבין קונו כגון ציצית ותפילין, וחלק השני היינו במצות התלויות בתועלת בני אדם כגון אוהרה על הגניבה וכו', וכשיעשה אדם מצות המיוחדות לנפשו יקבל שכר עליהם לעוה"ב וכשיעשה מצות התלויות בתועלת בני אדם תחשב לו לצדקה מצד המצוה, וימצא טובה בעוה"ז בעבור שנהג הטובה בין בני אדם ע"ש, ובזה יתבאר דהמביא וקורא פרשת הביכורים אומר דמה שהביאו לבית הבחירה בזה הוא מקיים מצות הבורא בינו לבין קונו, וכמה ששימח אחרים ונהנו אחרים מטובו אשר הנחילו ה"א, בזה מגיע לו שכר בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב, וע"כ אומר וברך את עמך. (עצי חיים)

☆

לא עברתי ממצותך ולא שכחתי. ולכאורה יש להבין הלא אדרבא טוב עשה בזה שלא שכח לקיים ציווי ה', ואפ"ל עפ"י דהרה"ק מניקלשבורג לפרש כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם, דהנה אם האדם חוטא לפני הקב"ה אבל הטאתו נגדו תמיד להתחרט ולשוב עליו, אז הקב"ה משכחה ונמחה החטא, אולם אם לאחר שעשה החטא הוא שוכחה, אז הקב"ה זוכרה ונרשם בספר הזכרונות, וכן להיפך כשעשה מצוה ואחר שעשה המצוה שוכחה כאילו לא עשה המצוה, לאשר מכיר בחסרונו שעדיין

זיער שבת מירון

שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר ב"ב

בראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א

לחיים טובים תכתבינו בזכות אדונינו בר יוחאי

טייערע ברידער תלמידים חסידים ואנשי מעשה שיחיו מיט פרייד טוהען מיר מעלדן אז קומענדיגן שבת קודש פרשת נצבים הארט בעפאר דעם יום הדין ראש השנה ווען כל באי עולם יעברון לפניו כבני מרו"ן וועלן מיר אנשי שלומינו קהל יטב לב ד'סאטמאר פארן כאיש אחד בלב אחד אפרעכטן א שבת המתאחדת אין אתרא קדישא מירון יע"א ביים ציון המצויינת פון התנא האלוקי רשב"י זיעועכי"א

מיר האפן צום באשעפער צו פועל'ן אלעס גוט'ס און אויסבעטן א גוט געבענטשט יאהר פאר אונז און פאר גאנץ כלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם

גלייכצייטיג ווילן מיר מעלדן אז עס איז מעגליך אנטייל צונעמען אין די אומגעהוירע ריזיגע הוצאות השבת
און דערמיט זיך איינרישן א געוואלדיגע זכות און די פאסיגסטע סניגור צום יום הדין הממשמש ובא

פאלגענד איז א טייל פון די זכותים ליום הדין וואס מ'קען זיך איינרישן פונעם דאזיגן גרויסן שבת בצילא דרשב"י:

- זכות סעודתא חקל תפוחין קדישין ליל שב"ק - \$ 4000
- זכות סעודתא עתיקא קדישא יום שב"ק - \$ 3000
- זכות סעודת רעוא דרעוין בהתעוררות ובהתרוממות הנפש - \$ 2000
- זכות הריקודין של מצוה מוצש"ק בחצר מערת הרשב"י - \$ 1500
- צו מזכיר זיין די נאמען אויפן ציון הקדוש - \$ 180

זיך איינצורישן אט די זכותים אדער אנטייל צו נעמען אין די הוצאות השבת קען מען זיך ווענדן

אין וויליאמסבורג: צו הר"ר ישראל שמחה לאנדא הי"ו 347-4327762

אין קרית יואל: צו הר"ר איתמר טובי' שווארץ הי"ו 845-5371662

עס איז איבעריג ארויסצוברענגען וואספארא גרויסע געלעגנהייט עס איז זיך צו משתתף זיין אין די הוצאות השבת, און דערמיט ווערן גערעכנט ווי א באטייליגטער אינעם שבת קודש נועם הנשמות

וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק - אין די סאמע ברען פון די ימי הרחמים והסליחות - ער זאל מליץ טוב זיין בעדינו מ'זאל מיר זוכה זיין צו א שנת גאולה וישועה בביאת גוא"צ ומלכינו בראשינו בב"א.

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונגוה מפיקים

בשפתי צדיקים

תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה

ולמה איפוא הוא נוהג לקלל קללות ולעזור על ידי כך לאנשים, אם הוא יכול לעזור בברכות, השיב לו הצדיק: תדע שגם מורי ורבי הרה"ק בעל אור לשמים מאפסא זי"ע היתה לו דרך זו, ואמר כך: "יתכן מאוד שבעולם העליון ילקו אותי על שקללתי נפשות ישראל, אבל אני מוכרח לכך, ואין עצה אחרת, ואונס רחמנא פטריה", והוא שאמר משה רבינו: "לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם" כי אי אפשר להיוושע מהצדיק אלא ע"י אחד משני אלה: או שהצדיק יקח פדיון, או שעכ"פ הצדיק יקלל אותו, ומשה רבינו אמר כי שני הדברים לא היו אצלו, לא חמור אחד מהם נשאתי, שלא לקחתי מהם שום פדיון, וגם לא הרעותי את אחד מהם, שלא קללתי אותם בדיבור רע, ולכן לא היה יכול לעשות להם טובה, ואכן זו היתה עבודתו בקודש של הרה"ק בעל תפארת שלמה מרדאמסק שאע"פ שהיה משפיע טוב לישראל ע"י שלקח מהם פדיונות, עכ"ז לפעמים כשזה לא עזר קילל אותם ובזה פעל להם שפע ברכה והצלחה וכל טוב סלה.

ובספרו הק' תפארת שלמה בפרשתו מביא שלפיכך קורין את הקללות של פרשת כי תבוא תמיד קודם שבוע של סליחות, לפי שנאמר "ונשלמה פרים שפתינו" וכשם שהעוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, כך אם אולי צריכים ישראל ח"ו לקבל תוכחה אז קריאת הפרשה נחשבת להם כאילו נתקיימה התוכחה בפועל ותכלה שנה וקללותיה.

ואין קונה

איש עני אחד הגון רצה להדפיס את אחד מחיבורי הרה"ק ר' שלמה קלוגר זי"ע ונסע עם הספר על המדינה, לקבץ מעות קדימה ולהדפיסו, ולרוב הפצרתו נעתר אליו, נכמרו רחמיו עליו, האיש ההוא שם לדרך פעמיו, אכן לא הצליח בדרכו ולא קיבץ מעות די צורך ההדפסה, ויצר לו מאוד, ויבוא לפני רב גדול מפורסם אחד, וישפוך את מרי שיחו, ויאמר כי נפלא הדבר בעיניו בראותו כי בכל מקום בואו מוקטר ומוגש לשמו הטהור של המחבר פאר וכבוד, וכל אנשי תבל מזכירים את שמו בחרדת קודש, וכל ספרי דבי רב יקרים וחביבים מאוד ועל כפים ישאום, ומדוע עלה הגורל על ספר זה שלא זכה בחותמים, ויאמר לו הרב גם בעיני יפלא הדבר, ויבקש הרב מאת האיש להראות לו את החיבור להשיג עיניו בו, ויפתח את הספר וימצא כתוב בפרשת כי תבוא ביאור על הפסוק "והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה, אלה דברי הברית" ויש להבין הסמיכות, וכתב: "הנה בעוה"ר ימים באים קודם ביאת המשיח אשר קרן התורה ישפל עד שיסע איש עם ספר חדש למוכרו ולא ימצא שום קונה עליו, ודבר זה מרומז בתורה "והתמכרתם שם לעבדים ולשפחות ואין קונה אלה דברי הברית" שלא ירצה שום איש לקנות את דברי התורה" עכ"ד. ויאמר לו הרב: עתה נפתרה חידוננו, יען כי בחיבור זה נפיק מפומיה דרב המחבר הק' כי אין קונה שום ספר בימים הבאים, נתקיימו דבריו הק' בספר הזה, שלא רבו החותמים עליו. (אוצר שיחות חכמים)

סיפר הרה"ק ר' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע: מעשה בכפרי אחד שהיה לו בן שלא רצה בשום אופן ללמוד תורה, ואמנם לא ידע צורת אות אחת, פע"א נסע הכפרי העירה, הביא משם מלמד והבטיח לו שכר הגון על מנת שילמדו את בנו צורת אות, טרח המלמד ועמל קשות זמן מרובה, עד שלימד לבן הכפרי את האל"ף ב"ית עם הנקודות, לימים בא האב לבחון את בנו, לראות אם אמנם יודע הוא את התורה שלמד, הראה לו המלמד על האותיות והנער השיב כהלה: אל"ף, ב"ית, גימ"ל... אח"כ המשיך ושאל: מה יש מתחת לאל"ף, מתחת לבית. והנער השיב כהגון, עד שהגיעו לאות ה"א, שאל המלמד את הנער: מה מתחת לה"א: שתק הנער ולא ענה מאומה, לא הועילו בקשותיהם של המלמד ושל האב והנער התעקש ולא פצה את פיו, חרה אפו של האב על הבן העיקש, נטל מקל בידו ועמד להלקותו מלקות הגונות, כיון שראה הבן כך, נענה ואמר: אבא, אם אתה אומר להלקותיני אהיה מוכרח איפוא לגלות את הדבר: מתחת לה"י (מאכל בהמה "שחת" נקרא כן) טמון העגל הגנוב... או אז נתברר שהאב גנב עגל והטמינו מתחת לערימת השחת, וצויה על כל בני הבית לבל יגלו לאיש את הדבר, לפיכך התעקש הבן ולא רצה לגלות מה נמצא מתחת לה"א אשר בסידור, וסיים הרה"ק מאלכסנדר זי"ע ואמר: שזה יש לרמוז בפסוק "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה" - תחת, פי' אותה הסיבה אשר מו"תחת" לזה שלא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה [כדרך שאומרים מאחורי מעשה פלוני ישנה סיבה פלונית] היא היא אשר בגללה תיענש, כי אפילו אם בעד עצם הדבר שלא עבדת את ה"א בשמחה עדיין אינך ראוי כל כך לעונש, אולם ראוי אתה לעונש בעד המעשה אשר עשית לפני כן, והיא אשר גרמה לכך שתינטל ממך השמחה לעבודת השי"ת, כי אם אינך יכול לעבוד את ה' בשמחה, ברור שמשוהו גרם לכך, והיא סימן שאיזה גניבה מסתתרת מתחת לזה...

התוכחה

נוהג היה הרה"ק ר' בעל תפארת שלמה מרדאמסק זי"ע כמה פעמים לקלל בקללות נמרצות את האנשים שבאו אליו עם קוויטלעך להפקד בדבר ישועה ורחמים, עד כי כל השומע תצילנה אזניו, אבל הצלחה גדולה היתה לאיש שקילל אותו, כי היה מצליח בעסקיו ומתעשר, בדרך הטבע ושלא בדרך הטבע, פע"א בא אליו תלמיד חכם וחסיד, והוא גם גביר, מפויטרקוב, ליטול עצה ממנו בענין מסחר גדול אחד, הצדיק נתן לו עצה נפלאה על פי דרך הסוחרים, עצתו הצליחה מאוד, והאיש שלח שליח מיוחד להודיע להצדיק כי נעשתה עצתו וכי כאשר ישאל איש בדבר אלוקים היה הדבר, שמח הצדיק בהצלחת החסיד, והשליח כשראה שהצדיק בדוחה עכשיו הריהב עוז ואמר: אל יחר אף רבינו אם אשאלהו שאלה אחת: הלא אנו רואים כי נתן הפעם עצה פשוטה מאוד,

Yetev Lev

D'Rabeinu Joel D'Safmar
Eretz Yisruel Inc.

מוסדות יטב לב

דרבינו יואל מסאטמאר
בארה"ק תובב"א

תודה וקול זמרה

ברגשי שמחה והוקרה, נביע בזאת השורה, ברכת מזל טוב וכל שירה, קדם ידידינו היקר האי גברא יקרא, עושה ומעשה צדקה וחסד תדירא, שוקד על דלתי התורה, ידען נפלא ובקי, משנתו קב ונקי, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, בעין יפה ובמידה גדושה,

מו"ל ספרי יד יקותיאל ותהלים ע"פ עצי חיים

הרבני הנגיד המפואר, מוכתר בכל תואר, בנש"ק

הרב ר' דוב יחיאל יהושע שאהן שליט"א

יושב באהלה של תורה בעיר לעיקוואד יע"א

לרגל השפחה השרויה במעונו, קול ששון בארמונו
בהולדת בתו שתחי' למזל טוב

והברכה אחת היא ביותרת הכבוד

לכבוד אביו הרבני הנכבד והמפואר מוזה"ר חיים צבי שאהן שליט"א

ולכבוד זקינו הרבני הנכבד והמפואר מוזה"ר שלמה חיים הייזלער שליט"א
ראה"ק דקהל עצי חיים סיגוט ב"פ

ויה"ר מקמי שמיא, שזכות רביה"ק מייסד מוסדותינו לו מסייע, להתברך באושר ובעושר וברב תענוג ונחת, וימשיך בפעליו הכבירים לפרט ולכלל מתוך הרחבת הדעת, ובשכר זאת ברכת ה' תלוה אותו בכל עת.

המברכים בשיר וקול תודה

הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נהמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כבתור ופרה משוקדים

ונראה לפרש דברי הילקוט עפ"מ דאיתא בגמ' (פסחים ס"ב) כתוב אחד אומר "עצרת לה' אלוקיד, וכתוב אחד אומר עצרת תהיה לכם, ר"א סבר או כולו לה' או כולו לכם, ור"י סבר חלקהו חציו לה' וחציו לכם, עוד איתא בגמ' (שבת קי"ט) עשירים שבא"י במה הם זוכין בשביל שמעשרין, שנאמר עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר ושבשאר ארצות במה הם זוכין בשביל שמכבדים את השבת, ובוהו יובנו דברי המדרש: ושמתח בכול הטוב אין טוב אלא תורה, דהיינו ללמד כל היום וכו' אליעזר שאומר כולו לה', אך אם כן תקשה באיזה זכות יוכלו להתעשר הלא עי"ז לא תוכל לכבד ולענג את השבת כראוי, לכם משה מזהיר לישראל עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר.

☆

גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת. ובמדרש אי' זו מיתת צדיקים, וכבר נאמרו בזה הרבה ביאורים ליתן רמז במקרא על הדרשה הזאת. ויל"פ הדנה בכל ספר מחמשה חומשי תורה תמצא כתוב מיתת צדיקים, בספר בראשית נאמר מיתת נח ומיתת האבות, בספר שמות נאמר וימת יוסף וכל אחיו, בספר ויקרא נאמר מיתת נדב ואבוהוא, בספר במדבר נאמר מיתת אהרן ומרים, אבל בספר דברים לא נזכרה מיתת שום צדיק, וזה"פ גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת דייקא בספר דברים וזו היא מיתת צדיקים. (ליקוטי בשמים)

☆

גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת. וי"ל דהנה באמת מיתת צדיקים אין יכולה ליכתב בתוכחה דאין לה מקום לא בתחילה ולא בסוף, דאיתא בגמ' (בבא בתרא ה'): דבפרעניות וקללות כל המאחר בפסוק קשה מחבירו, והנה אמרו חז"ל (בבא קמא ס.) עה"פ כי מפני הרעה נאסף הצדיק שהצדיק מת כדי שלא יראה ברעה העתידה לבוא עיי"ש, וא"כ איפוא נכתוב מיתת צדיקים בתוכחה, אי נכתוב בתחילה ידא נראה דמיתת צדיקים היא הקלה שבקללות כנ"ל, ובאמת היא שקולה כשריפת בית המקדש כדאיתא בגמ' (ראש השנה י"ח), ואי נכתוב לבסוף יהא משמע דכל התוכחות והקללות באו בימי הצדיק ואח"כ מת, ובאמת אינו כן כי מפני הרעה נאסף הצדיק כדי שלא יראה ברעה, ולכן אינה יכולה ליכתב מיתת צדיקים בהתוכחה, וז"ש גם חלי וכל מכה אשר לא כתובה בספר התורה הזאת זו מיתת צדיקים, דהוא מכה אשר אין יכולה ליכתב. (קהלת יצחק)

☆

גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת. ויתבאר עפ"מ"ש בספר חסידים (ס"י ש"ע) שהקב"ה כותב כל מעשה אדם והדין הנשאר בקולמוס הוא מקטן בראש הצדיקים שהגיע זמנם ליפטר מן העולם, ולפ"ז יתבאר דכל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת היינו הדיו הנשאר אשר לא כתוב, זו מיתת צדיקים שבוה מתים הצדיקים כנ"ל.

ושמתח בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיד. ובילקוט איתא אין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר. וצ"ב. ויל"פ עפ"מ"ש הגאון מהר"ד דוד דייטש זצ"ל לפרש הפסוק שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך ולכאורה קשה לדברי חז"ל שמפרשים הפסוק שעשו יששכר וזבולון שותפות ביניהם הול"ל שמח זבולון בעסקך והלשון בצאתך אינו מובן, אמנם יל"פ דהנה באופן שותפותם שנטל זבולון חלק מהתורה של יששכר א"כ ביום מחר בעת שיבואו על שכרם בגן עדן העליון יתוספו הזכיות לזבולון, למשל אם למד יששכר ששה פעמים ש"ס ופוסקים יוקף לזכותו של זבולון כאלו למד שלש פעמים ש"ס ופוסקים לפי שעל ידו למד חבירו ששה פעמים ש"ס וכדין כל שותפות פלגא עלי ופלגא עלך ובדין הוא שיטול שכרו, ואז גיע שמחה גדולה לזבולון מה שלא עלה על לבו מקודם, וביששכר נהפך הוא שכל עוד שמיע את עצמו על התורה בהאי עלמא הוא שמח בלבו שזכה לתורה ולגדולה במקום אחד, מפני שזבולון נותן לו כדי מחסורו אשר יחסר לו, אמנם ביום מחר כשיבואו על שכרו פוחתין ממנו מחצה כדי לתת לזבולון שדחויקו וינוכה לו משכרו, ולכן דייק ואמר שמח זבולון בצאתך דייקא היינו בצאתך מן העולם, ויששכר באהלי"ך דייקא, אבל בצאתו נוטלין משכרו חלק להעשיר המחויק, ולכן מה טוב ומה נעים שיהיה התי"ח עשיר בעצמו ולא יצטרך לתת מתורתו לאחרים וישאר עם כל התורה שלמד, ולפ"ז יתבאר מאמא"כ ושמתח בכול הטוב בכל דייקא ואין טוב אלא תורה שיזכה לשמח בכל התורה שלמד ולא רק במקצת ולפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר בשביל שתתעשר ולא תצטרך לעשיר אחר זולתך שחויק אותך ועי"ז תוכל לשמח בכל הטוב בעצמך.

☆

ושמתח בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיד. ובילקוט איתא אין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר. וצ"ב. ויובן עפ"מ"ש דאיתא במדרש (רבה פ"י עקב) שאם אין מעשרין כראוי אזי העכברים אוכלים ממנו, ואיתא בגמ' (הריות) האוכל ממה שעכבר אוכל משכח תלמודו, וז"ש הכתוב לא עברתי ממצותיך היינו שנתתי מעשר כראוי ועי"ז לא שכחתי את התורה שלמדתי, ובוהו יובן דברי המדרש ושמתח בכל הטוב אין טוב אלא תורה לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר והיינו דאם לא יעשר כראוי יאכלו העכברים ממנו, ועי"ז יגרם לשכחת התורה אבל כשיעשר יזכר וישמח בתורתו.

☆

ושמתח בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיד. ובילקוט איתא אין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר. וצ"ב.

מפעל החסד ״ידי משה״

ע״ש כ״ק מרן רבינו משה בהגה״ק רבי חיים צבי זי״ע

ש״ע״י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר
בנשיאות כ״ק מרן רבינו הגה״ק שליט״א

המשרד: רח' קדושת יו״ט 17 שיכון קרית יואל בני ברק, טלפקס: 6168833

הודעה משמחת

שמחים אנו להודיע בזה לקהל אנשי שלומינו הע״י
כי לקראת הימים טובים הבעל״ט עלה שוב בידינו לספק לציבור אנ״ש

צרכי ההג במהירים מיזלים

כגון: עופות, געפילטע פיש, מיץ ענבים,
מוצרי חד פעמי, משקאות, דבש

- המכירה אך ורק לפי הזמנה מראש -
הכמות מוגבלת, ונא להזדרז ולהירשם מבעוד מועד

ההרשמה תתקיים

בימי ד' וה' בין השעות 8.00 - 10.00 בערב

ובמוצש״ק בין השעות 9.30 - 11.00

במשרדי התאחדות אברכים רח' קדושת יו״ט 17

טופסי הרשמה כבר ניתן לקבל מיום ג' הבעל״ט אצל:

הר״ר דוד יואל קליין הי״ו

050.4123651

הר״ר פסח אהרן גרינוואלד הי״ו

03.5707476

התשלום יתבצע בעת ההרשמה בלבד

בברכת כתיבה וחתימה טובה

הגבאים

**פנינים וחידישים בגמרא מס' ביצה
הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"**

נר"ב ע"י אחד המגי"ש

פניני התורה

שיר מיוחד לכל משנה

השמיט קטעים מסויימים עד שהגמרא היתה צריכה להשלים אותם.

רעיון נחמד איתא בתפארת ישראל (ריש פרק ד' דערכין) ותוכן דבריו הוא שכיוון שהתנאים למדו את תורתם בניגון כדי לזכור את פרטי המשניות, הרי שלפעמים לא התאים הניגון לדברי המשנה ונאלצו להשמיט כמה מילים כדי שנוסח המשנה יסתדר עם הניגון.

ו"ל (שם סק"א) "ולולא מסתפינא היה נ"ל ע"פ מ"ש תוס' (שלהי מגילה ל"ב א) על השונה בלא זמרה, וכ"כ אמרינן (במסכת ביצה כ"ד א) "גמרא גמור זמורתא תהא", שהיו להן זמירות מיוחדות לכל משנה ומשנה, ולפע"ד היה זה כדי לחזק את המשנה בכוח הזכרון, מדהיו שונין את המשניות בעל פה אפילו בימי רבי (כרש"י ב"מ ל"ג א), ועל ידי הניגון נזכר היטב לישנא דמתני", באשר היה הזמור מסודר לפי המלות והבבות שבמשנה.

ולכן כמה פעמים בחר התנא ג"כ במילה זאת ולפעמים באחרת, והכל כפי הנאות לקול השיר המיוחד להמשנה, ומה"ט לפעמים נישנה בבא שניראית יתירה במשנה, זו ואצ"ל זו, אבל היה כדי לשקול בכות המשנה כפי הבבות שבפרקי השיר, ומה"ט אף שהיה חסורי מחסרא הניחוח כך מדמובן מומילא, דאל"כ יהיה מעשה לסתור, ואם היו מבבלבים המלות יתבלבל השיר המיוחד לה ויתבלבל הזכרון ותשתכח המשנה ח"ו"

ומסיים דבריו באומרו "ושמור זה דאם גם כרוב פעמים מונחים פנינים יקרים בשינוי לשון התנא עכ"פ במקום שלא ידענו טעם אחר נסתפק בטעם זה שהוא גם כן אמיתי בעצמו".

שנינו במשנה (כ"ד): "רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל הביבין שוין וכו': אמר רב יוסף ק אמר רב יהודה שכך אמר שמואל, הלכה כרבי שמעון בן גמליאל שאין כל הביבין שוין. אמר ליה אב"י לרב יוסף, מדברין שאמרת הלכה כרבי שמעון בן גמליאל מכלל משמע שהך סובר דפליגי רבנן על רבי שמעון בן גמליאל וסוברים שאין לחלק בין מחוסר צידה לשאינו מחוסר צידה, ולכן הוצרכת להשמיענו הלכה כמאן, אמר ליה רב יוסף לאב"י ומאי נפקא לך מינה שאני אומר הלכה כרשב"ג, כ"ש דאי לא פליג הלכתא הוא, אמר ליה אב"י לרב יוסף גמרא גמור זמורתא תהא" בתמייה וכי לימוד הגמרא הוא כמין זמר שאדם מזמר בינו לבין עצמו כפי שמודמן בפיו אף ללא צורך, אף אתה לא היה לך לומר הלכה כרשב"ג, כיון שהיך מודה שאינו חולק על רבנן רק בא לפרש דבריהם.

*

הרבה פעמים אנו מוצאים בגמרא הנוסח "חיסורא מחסרא והכי קתני", כגון הא דלמדנו במשנה (שם) "מצודות מלכות חיה ועוף ודגים שעשאן שהכין ופרסן לצידה מערב יום טוב ובא ביו"ט ונמצא בעל חי שנלכד במצודה ואינו יודע אם ניצוד כבר מערב יום טוב והרי הוא מוכן ועומד, או שלא ניצוד אלא ביו"ט והרי הוא מוקצה, לא יטול מהן ביום טוב מספק אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב והיינו משום דתנא קמא סובר ספק מוקצה אסור. ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים מתנה לרבן גמליאל והיה ספק אם צדן הנכרי מערב יום טוב או ביו"ט, ואמר רבן גמליאל שמצד הדין מותרין הן ביו"ט, אלא שאין רצוני לקבל הימנו מתנה, מפני שאני שונא.

ומקשה הגמרא מעשה לסתור דמתחילת המשנה משמע שספק מוקצה אסור, וממעשה דרבן גמליאל משמע שספק מוקצה מותר, ומתרתת הגמרא חסורי מחסרא והכי קתני" וכו'. ונשאלת השאלה למה באמת לא הביאה המשנה הנוסח המלא, ולמה קרה כדבר הזה שהתנא

לעילוי נשמת הרה"ח
ר' יחזקאל שרגא שפילמאן ז"ל
בן הרה"ח ר' מנחם נודא ז"ל
נלב"ע ו' אלול

לעילוי נשמת הרה"ח
ר' אלטער אשר אנטשיל אלאוויטש ז"ל
בן הרה"ח ר' צבי ז"ל
נלב"ע י"ב אלול

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו חק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת כי תבוא

מז"ה יזשא ניישטאדט הי"ו

מלמד כחה ה: (א) הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מז"ה ישראל חיים שטעסל הי"ו

מלמד כחה ה: (ב) הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מז"ה יואל נפתלי וויזנער הי"ו

מלמדי כחה ו: (א) הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א - הר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מז"ה מאיר יעקב פאלאטשעק הי"ו

מלמדי כחה ה: (ב) הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א - הר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מז"ה אברהם יעקב מער מעלשטיין הי"ו

מלמד כחה ו: (א) הר"ר יוסף באיר שווארטץ שליט"א

מז"ה שלום לעבאוויטש ני"ו

מלמד כחה ו: (א) הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מז"ה יחזקאל וויינגארטען הי"ו

מלמדי כחה ה: הר"ר יעקב מאיר ראזענבערג שליט"א - הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

מז"ה מרדכי ניסים גרינוואלד הי"ו

מלמד כחה ט: הר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מז"ה אשר אנטשיל שעהר הי"ו

מלמד כחה מכינה (א) הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מז"ה יואל יצחק שטערן הי"ו

מלמד כחה מכינה (ב) הר"ר יואל כץ שליט"א

מז"ה יודא שטיינמען הי"ו

מלמד כחה א: (ב) הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מז"ה יעקב יחזקי' טויב הי"ו

מלמד כחה ב: (א) הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מז"ה חיים ברוך רייך הי"ו

מלמד כחה ב: (א) הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מז"ה יואל פאוועל הי"ו

מלמד כחה ג: (א) הר"ר הערשל גראס שליט"א

מז"ה יונה ווייס הי"ו

מלמד כחה ג: (ב) הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מז"ה יעקב מיטעל מאן הי"ו

מלמד כחה ד: (א) הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מז"ה יחזקאל דוד ווייס ני"ו

מלמד כחה ד: (ב) הר"ר יעקב מיכאל היילברויך שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהו". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים,
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

הל' ברכות (שז)

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

דיני ספק ברכה

היה אוכל או שותה ונסתפק אם בירך ברכה ראשונה או לא - יכול להמשיך באכילתו או בשתייתו ואינו מברך ברכה ראשונה (ש"ע סי' ט סעי' ג), והטעם בזה כיון שברכות הם מדרבנן וספק דרבנן לקולא).

ואפילו אם ירצה להחמיר על עצמו ולברך - אסור לעשות כן משום ברכה שאינה צריכה (משנ"ב סי' רט"ו ס"ק כ', סי' קס"ז ס"ק מ"ט, והמברך ברכה שאינה צריכה לכמה פוסקים עובר בלאו דלא תשא).

מיהו אם נזדמן לפניו אחד שרוצה לאכול נכון שיוציאונו בברכתו (משנ"ב שם).

והוא הדין אם כבר אכל ומסתפק אם בירך כבר ברכה אחרונה - דאינו מברך (כ"ל דהוי ספק ברכה).

וכן אם מסתפק אם אכל שיעור כזית בכדי אכילת פרס - דאינו מברך.

ספק ברכת המזון

אכל פת ומסתפק אם בירך ברכת המזון, אם אכל כדי שביעה בין כשאכל ושבע מהפת בעצמה, ובין ששבע מהפת בצירוף שאר המאכלים שבאו ללפת את הפת - חוזר ומברך ברהמ"ז (ש"ע סי' קפ"ד סעי' ד', והטעם מפני שברכת המזון חיובו מן התורה כשאכל כדי שביעה דכתיב "ואכלת ושבעת וברכת". והא דכתבנו דחיובו מה"ת אף כשאינו שבע מהפת בעצמה אלא בצירוף שאר מאכלים, הוא עפ"י הביאור"ל שם ד"ה בכזית שמבאר ההאכל פת ושבע בצירוף שאר דברים המלפתים חיובו בברהמ"ז הוא מה"ת, וכ"מ בשו"ע"ר סי' קס"ח ס"ח, וכ"כ בברכת הבית שער י"ז ס"ט להדיא דאף בזה צריך לברך בספק).

ומברך את כל ברכת המזון ואף ברכה הרביעית (ואף שברכה רביעית מדרבנן הוא, עכ"ז מברך כי היכי דלא לזלוזלי ביה (שו"ע"ר, משנ"ב שם ס"ק א').

ואם לא אכל מהפת ושאר המאכלים כדי שביעה - אינו חוזר ומברך מספק (כיון דכשלא אכל כדי שביעה חיובו רק מדרבנן והוי ספק דרבנן ולקולא). ומ"מ ראוי לירא שמים שיטול ידיו שנית ויברך המוציא ויאכל כזית פת ויברך ברכת המזון ויפטור האכילה הקודמת (משנ"ב ס"ק ט"ו בשם ח"א).

ואף אם אכל כדי שביעה אך נשאר עדיין צמא ותאב לשתות והוא מסתפק אם בירך ברהמ"ז - י"א דלא יברך מספק עד שישתה ואחר כך יברך (ברכת הבית שער י"ז ס"ק י"ג וטעמו כיון דאיכא שיטת המרדכי דסובר דאם הוא צמא אינו חייב מה"ת ברהמ"ז דדרשינן ושבעת זו שניה, אלא דלזה יש תקנה שישתה ויתחייב מה"ת והר"ל ספק דאורייתא, וכ"כ בכף החיים ס"ק כ"ו).

אכל מזונות כשיעור קביעות סעודה - דינו כאכל פת ובספק חוזר ומברך (משנ"ב סי' ר"ט בשעה"צ ס"ק י"ד, דחיוב ברהמ"ז בכה"ג הוא מה"ת).

המסתפק אם בירך ברהמ"ז - אם אחר מעיד שראה מברך הריהו נאמן ואינו מברך שוב, ואף על עדות אשה או קטן שמעידים שבירך יכול לסמוך (בשר"ת מהרש"ם ח"ד סי' כ"ט כתב דאף אשה נאמנת ע"ז ויכולים לסמוך על עדותה, דכיון שהוא מסתפק אם בירך, אזי איתרע חזקתו שלא בירך ויכול לסמוך עליה, ובאחרונים כתבו דה"ל לסמוך על קטן).

אשה בספק ברהמ"ז

אשה שאכלה פת כדי שביעה ומסופקת אם בירכה ברהמ"ז - אינה חייבת לברך (משנ"ב סי' קפ"ו ס"ק ג', ברכה"ב שם, דנחלקו האחרונים בזה דעת הש"א והח"א ועוד דחייבת לחזור ולברך כמו איש, ודעת הגרעק"א וברכ"י ופמ"ג דאינה צריכה לחזור ולברך, דנשים בברהמ"ז ספק הוא אם מחוייבות מן התורה כיון דהוי מצות עשה שלא הזמן גרמא, או מדרבנן משום דכתיב "על הארץ הטובה" ונשים אין להם חלק ונחלה, או משום דאין להם ברית ותורה, ונמצא דהוי ספק ספיקא).

ואם ברצונה לחזור ולברך הרשות בידה (משנ"ב שם, דיכולה לסמוך על שאר אחרונים הסוברים דמחויבת לחזור ולברך).

ועדיף אם יכולה לשמוע הברכה מאחר, או שתאכל עוד פת ותברך עליו ברהמ"ז ותפטור גם את האכילה הראשונה (כף החיים סי' קפ"ד ס"ק כ"ה, בן איש חי פר' חוקת, וכשתאכל עוד פת תברך שוב ברכת המוציא כיון שהסיחה דעתה מהאכילה).

בענין ספק ברכת מעין שלש אי"ה בגליון הבא

**תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים**

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי משה ארי" בן הגה"ק ר' ישראל זי"ע פריינד
גאב"ד ירושלים תובכ"א
יומא דהילולא כ' אלול (תשנ"ו)

במעלזי יתנכר נער

כבר בשחר טל ילדותו ראו עליו שלגדולות נוצר עד שכינוהו "דער הייליגער צדיק'ל", וסיפר הגאב"ד זצ"ל בעצמו עובדא שהי' עמו, כי בהיותו ילד כבן ג' או ד' שנים בערך הי' פעם בעיר סיגעט, והלך לביהמ"ד להתפלל ולא ידע שלא התפללו עדיין הציבור, והעמיד עצמו להתפלל ביחידות ליד הדלת של ביהמ"ד, בין כך ובין כך הגיע הגאון האדיר בעל ערך ש"י זצ"ל ומיד ראה והבחין איך שהילד רמ"א מתפלל, ונשאר עומד על עמדו מגודל התפעלות והביט אל תוך הסידור שלו, וחכה שם עד שגמר להתפלל, ורק כשגמר רמ"א את תפילתו הלך הגאון בעל ערך ש"י להתפלל עם הציבור, ולפלא לציין שלפי החשבון נפטר הגאון בעל ערך ש"י כשהגאב"ד ז"ל הי' כבן ד' שנים.

כמו כן התבלט בהתמדת התורה והי' יושב ושוקד על התורה ללא הרף שעות ארוכות, ופע"א בערוב ימיו התבטא ואמר בענוות קדשו: מתמיד גדול מעולם לא הייתי אלא שבשנותי הצעירות הייתי אוהב מאוד את ימי הקיץ הארוכים אשר בהם הייתי יכול ללמוד אחרי הצהריים במשך שמונה שעות רצופות.

ופע"א סיפר כי בשנות בחרותו בבית אביו מצא ספר ישן מאוד בשם "בית שערים" וסגר את עצמו על העליה (ביידע) ששם לא הפריע לו אף אחד והי' לומד שם בספר זה בהתמדה גדולה, כמו"כ סיפר כי בימי בחרותו הי' לו קונטרס שלם עם חידושים על סוגיא ד"חזקי' ורבי אבוה'.

עוד לפני הבר מצוה כבר הי' בקי בכמה מקצועות קשות שבש"ס, וידע בעל פה מסכת חולין עם הראשונים, כן הי' בקי בהוראה ובהגיעו לעול המצוות הביא דורן לזקיני הגה"ק מנאסאד זי"ע ארבעים דף שו"ע חושן משפט עם קצות החושן, ובחננו הגה"ק מנאסאד בעל פה, ונתפעל מרוחב בקיאותו וידעיתו.

כשהי' בחור צעיר כבן י"ד שנים כבר התחיל בעבודתו בהרבצת התורה לתלמידים בישיבת אביו הק' בהוניאד, ועל אף גילו הצעיר עמד לימין אביו בהנהגת הישיבה והכניס בתוך בחורי החמד אהבת תורה ויר"ש, אשר מאז לא פסקה ישיבה ממנו שמונים שנה.

מראש צורים אראז

הגה"ק ר' משה ארי' זצ"ל נולד ביום ו' תשרי שנת תרס"ד לאביו הגה"ק רבי ישראל פריינד מהוניאד זי"ע (בעת ההוא הי' אב"ד ראגנא) בנו של הגה"ק רבי אברהם יהושע פריינד מנאסאד זי"ע, בנו של הגה"ח רבי משה ארי' פריינד זצ"ל שהי' פרנס ומנהיג דק"ק סיגעט יע"א ומגדולי החסידים של הגה"ק השר שלום ובנו הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, בן הגה"ק ר' יהושע קראלי זצ"ל ולמעלה בקודש המהר"ם לובלין, רבי שמחה הכהן ראפאפארט, השל"ה הק', והגה"ק ר' צבי מטשארטקוב זי"ע.

הגה"ק מנאסאד הי' חתן הגה"ק רבי מרדכי יודא לעוו זצ"ל אב"ד אינטערדאם, נכד הגאון האדיר ר' מרדכי לעוו מבאניאהד (בעמ"ס מר דרור על סוגיות הש"ס), שהי' בנו של הגה"ק ר' ארי' לייב לעוו דיין דק"ק באניאהד (מח"ס פני אריה על ירושלמי זרעים), חתן הגה"צ ר' אשר זעליג הירש מק"ק אהרישאר שבזיבנברגן מנכדי מרן הבית יוסף זי"ע.

אמו הרבנית הצדקנית מרת שרה ע"ה הי"ד היתה בת הגה"ק ר' זאב וואלף גאלדבערגער זצ"ל שהי' רבה של הוניאד, נין ונכד לגדולי הפוסקים, הרמ"א, הש"ך, המהרש"א, הסמיכות חכמים, והחכם צבי, זי"ע.

יגדל משה

יסופר שפע"א נסע אביו הגה"ק מהוניאד להגה"ק משינאווא זי"ע והבטיח לו הגה"ק משינאווא שיהיה לו בנים צדיקים ותלמידי חכמים, ופעם תחת אחד השיחים כשסיפר הגאב"ד זצ"ל את העובדא הוסיף בענוות קדשו: הברכה אכן נתקיימה שהרי אחיי היו צדיקים ותלמידי חכמים מפורסמים...

בילדותו נתגדל על ברכי אביו אשר ממנו קיבל רוב תורתו וחכמתו, וכששהה אביו לעתים תכופות בנאסאד בצל אביו הק', נשאר הגאב"ד בביתו בהוניא ונתחנך על ברכי זקיני הגה"ק ר' זאב וואלף גאלדבערגער זצ"ל אשר ממנו קיבל הרבה ענינים בעבודת ה', וסיפר הגאב"ד ז"ל שפע"א שזקיני הדרך לו להתדבק בספה"ק "קדושת יר"ט", וגם כשנסתלק זקיני ביום כ"א מנחם אב תרע"א ציוה לו בצוואה שילמוד הרבה בספה"ק קדויו"ט, ואכן פקודתו שמרה רוחו ובהיותו ילד צעיר כבן שמונה ידע בעל פה ספה"ק קדושת יר"ט מהחל ועד כלה.

בצל זקינו הק' מנאסאד ז"ע

חיבה יתירה נודעת לו מזקינו הגה"ק מנאסאד ז"ע אשר אהבו אהבת נפש יותר מכל נכדיו, וסיפר הגה"צ ר' ישכר בער דאכנער זצ"ל (אב"ד באניע ולאחמ"כ רב דקהל יט"ל דסאטמאר אנטווערפן, שהי' גיסו של הגאב"ד ביו"ש) שפעל'א התלונן אחד מנכדי הגה"ק מנאסאד על מה שהוא מקרב את רמ"א יותר ממנו, השיב לו זקינו: "דו לערנסט אויך תורה לשמה אזוי ווי ער"?

כמו"כ סיפר הרה"ח ר' יודאלע ווייס ז"ל שנתגדל בבית הגה"ק מנאסאד ז"ע, שפעמים הרבה הי' נוהג הגה"ק מנאסאד לפלפל עם נכדיו בפלפולא דאורייתא, ופעל'א באמצע פלפולו הבחין בהגאב"ד ז"ל שהי' אז עלם צעיר אשר עמד בקצה השולחן ולא הגיב מאומה, נענה הגה"ק מנאסאד ואמר: "עטץ מיינטס או משה ארי' פארשטייט אפשר נישט וואס מיר רעדן דא, וועגן דעם מישט ער זיך נישט אריין, אך זאג אייך אז ער פארשטייט בעסער דאס ענין מער ווי ענק אלע".

פעל'א אירע כשהי' סמוך על שולחן זקינו בעודו ילד קטן וזקינתו הביאה לאכול לכל בני המשפחה, ושכחה להביא לרמ"א, כשנכנס זקינו שאל אם נתנו לאכול למשה ארי', והשיבו לו ששכחו לתת לו, נענה הגה"ק מנאסאד ואמר: "מיזאל איהם שוין אריינברענגען דאס עסן ווייל אז מ'וועט איהם נישט געבן וועט ער נישט בעטן אפילו ער וועט דארפן פאסטן דריי טעג".

כאשר הי' בחור צעיר כבן שיתסר נסתלק אחד הדיינים מבית דינו של הגה"ק מנאסאד, והיו צריכים לדין שלישי לצרפו בדיני תורה, ולא מצא הגה"ק מנאסאד דין יותר הגון מנכדו רמ"א לצרפו לב"ד, ועל אף גילו הצעיר צירפו זקינו להיות חבר הביד"צ, כשדיין השני הי' הגה"צ רבי אברהם שלמה כ"ץ זצ"ל גאב"ד ריסקאווא ואב"ד דקהילתינו הק', וכשהיו הבעלי דינים צריכים לשלם דמי פסק היו משלמים להגאב"ד ז"ל חלקו כשאר הדיינים.

האיש מקדש

בשנת תרפ"א בהיותו כבן שיבסר בא בברית האירוסין על הרבנית הצדקנית מרת ביילא ע"ה בת דודו הגה"צ ר' ברוך גאלדבערגער זצ"ל אב"ד פיר, (חתן זקינו הגה"ק ר' זאב וואלף גאלדבערגער זצ"ל, ובנו של אחי זקינו הגה"צ ר' מנשה מסטראפקוב).

הכלה היתה יתומה מאביה אשר נפטר בגיל צעיר מאוד בשנת תרע"ה, ונתגדלה בבית זקינה הגה"ק מהוניאד, והציע השדכן שהיות ששניהם נתגדלו בבית אחד אין מן הצורך שיפגשו לפני השידוך כיון שמכירין זה את זה, לשמע זאת נענה זקינו ואמר: "עס איז ביי מיר קלאר אז ער קען איר נישט ווייל ער האט אויף איר קיינמאל נישט געקוקט".

אחרי חתונתו כשהי' כבן עשרים שנה הלך לגדולי ישראל כדי לקבל מהם סמיכת חכמים, ונסע אל העיר גראסווארדיין אל הגאון האדיר ר' יצחק האראוויטץ זצ"ל

בעל "פתחא זוטא" לקבל ממנו סמיכה, וסיפר נכדו הגה"צ ר' אברהם דוד האראוויטץ זצ"ל משטראסבורג שהוא זוכר עוד כאשר בא אל הגאב"ד אל זקינו הנ"ל לקבל הורמנא, ונתקשרו אז ביניהם בקשרי ידידות, לאחמ"כ נסע אל הגה"ק ר' שלמה זלמן עהרנרייך זצ"ל משימלויא, ואמר לו הגה"ק משימלויא הלא הדר"ג יוכל לבחון אותי והאיך רוצה להיבחן אצלי, והפציר בו הגאב"ד ודיבר עמו בכמה שאלות ואח"כ כתב לו ההורמנא, כמו"כ קיבל סמיכה מהגאון ר' אל' לייכטאג זצ"ל שהי' דומ"ץ בסאטמאר, אשר הוא כמו כולם נתפעל מאוד מרוחב בקיאותו בכל המקצועות בד' חלקי ש"ע ועטרוהו בנזר ההוראה "יורה יורה ידין ידין".

מזיווג זה נולד לו בשנת תרפ"ד בנו הבכור ברוך אשר כבר בבחרותו הועידי אותו לגדולות ונצורות, ורבים ראו בו כוכב מזהיר בשמי עולם הרבנות, אך בימי הזעם נעקד על קידוש ה' ביום ב' סיון תש"ה ע"י הצוררים הנאצים ימ"ש שהרגו את אמו מרת ביילא, ושמונת בני': ברוך, חוה, זאב, אברהם יהושע, פראדל, מנשה, ישראל, מיכאל, הי"ד.

על כס הרבנות

הוניאד - בשנת תרפ"ד נתקבל לכהן כרב בביהמ"ד "פועל צדק" בהוניאד, מקום ששימשו ברבנות הרבה גדולי ישראל, בביהמ"ד הזה הקים ישיבה גדולה והרביץ תורה ויראה לעדרי עדרים, והעמיד תלמידים הגונים וישרים וראוי לציין שאחד מתלמידיו אשר למד אצלו בתקופה זו הי' הגה"ק מתולדות אהרן זצ"ל שהי' מקושר אל הגאב"ד זצ"ל בעבותות אהבה כל השנים.

נאסאד - כשנסתלק הגה"ק מנאסאד ז"ע ביום י"א אלול שנת תרצ"ב, מילא מקומו בנו בכורו הגה"צ ר' חנוך העניך זצ"ל אך לדאבון לבם לא האריך ימים וכעבור שנה נפטר גם הוא כשמשאיר אחריו יתומים קטנים והגדול שבהם לא הי' ראוי למלא מקום אביו ברבנות, והפצירו אז ראשי הקהילה שיבוא לקבל על עצמו את הרבנות להמשיך שלשלת הזהב על דרך זקינו הגדול, והסכים הגאב"ד ובחודש תשרי שנת תרצ"ד העביר משכנו לעיר נאסאד ונהג שם נשיאתו ביד רמה שנתיים ימים עד שהגדיל בנו בכורו של דודו המנוחואז מסר לו הגאב"ד את משרת הרבנות ועזב את עיר נאסאד.

ראגנא - משם נסע לעיר ראגנא שם שימש ברבנות גיסו הגה"צ ר' אשר שטיינמעץ זצ"ל והגאב"ד ז"ל עמד לימינו בהנהלת הישיבה והכניס בלבבם תורה ויראת שמים במידה מרובה, וכדאי להעתיק מכתב ששלח אב"ד ראגנא בקיץ שנת תרמ"ז להרה"ג ר' חיים מאיר ברוין זצ"ל שכבר הי' אז באמערקא והשתדל שם הרבה בארגון שעזרו לשלוח כספים לישיבות שבאונגארין, וכותב שם בתוך הדברים: "ובאמת ישיבתנו אף כי איננה מהגדולות כי אין כאן כי אם לערך חמשים תלמידים, אמנם תל"ת לומדים כאן בהתמדה גדולה עפ"י הדרך המקובל מרבותינו, וכמעט כל התלמידים

ובפרט בזמן שיש קול מלחמה במחנה, לא שת לבו לדבריהם ונסע לקאליב, בהיותו בקאליב עצרו אותו בטענה שהמסמכים שלו הם כזביים, מפני שעל התעודות היו רשום שהוא "ראבינער", ולפי החוק צריך כל רב להכיר בשפת המדינה, והגאב"ד לא ה' מכיר טוב שפת אונגארין, וכך ישב בבית האסורים כמה שבועות ולבסוף שחררוהו ולקחו ממנו את התעודות.

כשחזר לסאטמאר כבר ה' המצב בכי רע והרשעים שלחו את כל היהודים למחנות העבודה בעיר באניע, חוץ מהרבנים שנשתחררו, וכאמור לקחו מאת הגאב"ד את התעודות, ולכן לא יכלו להוכיח שהוא רב, ונשלח אל מחנה העבודה בבאניע, אך בסופו של דבר נתברר כי מאת ה' היתה זאת כדי שאותו צדיק ישאר לפליטה, דהרי כל הרבנים שנשתחררו מהעבודה הובלו לאחמ"כ לאוישוויץ ונעקדו על קידוש ה' ה"ד.

במשך כל זמן השואה עברו עליו צרות ויסורים נוראים ושיכל את אשתו ושמונת ילדיו, אך בגודל קדושתו התגבר על מכאוביו, ועוד חיזק אחרים לבל יתיאשו בזמנים קשים אלו והקב"ה ישלח עזרו במהרה.

ראב"ד סאטמאר

בחדש שבט שנת תש"ה נשתחרר הגאב"ד מידי הרשעים וחזר לעיר החריבה סאטמאר, ויחד עם הגה"צ אב"ד ראחוב זצ"ל שיקמו את חרבות העיר, הקימו מוסדות חינוך והפילו רוח של תורה ומצוות, וכאשר סיפר יהודי אחד אשר מרוב הצרות נשתבש בדעותיו והתעצל בקיום המצוות, ובבואו לביתו בעיר סאטמאר שמע לביל שב"ק האיך שיהודים שרים יחד זמירות שבת, וקול הזמירות משך אותו לילך לראות אצל מי שרים הזמירות, והגיע לבית הגאב"ד זצ"ל וראה איך שהגאב"ד אע"פ שנאבדו לו כל בני ביתו לא סר רוחו מעליו, ושר הזמירות שב"ק בניעומות והתלהבות, ובזה התחזק אף הוא ברוחו, וחזר לקיים המצוות בשלימות והעמיד דורות ישרים בדרך התורה.

בעיר סאטמאר הקים ב"ד והוא שימש כראב"ד, והרבה שאלות עגונות דנו שמה ושאלה אחת נשארה חקוקה עלי ספר, בשו"ת מספר הסופר (סי' ט"ט) אודות עגונה אחת שהגאב"ד צידד והביא ראיות להתיר ופילפל עמו הגאון בעל מספר הסופר, ונעתיק כאן מקצת מלשונו: **ב"ה. אורה ושמהה למע"כ ידידי הגאון הצדיק המפורסם בנש"ק כש"ת מוה"ר משה אריי פריינד נ"י ראבדק"ק סאקמער יע"א. אחדש"ת באהבה. קיבלתי מכתב קדשו בענין אשת הבעל אברהם לירמאן, והנה בענין גבית עדות לא מצאתי מקום להתיר ... וראיתי מה שכתב הדר"ג להתיר בכל זאת האשה מכבלי העיגון ... ובכן אנא זעירא מצטרפנא לימטא שיבא מכשורי כי אשת ר' אברהם לירמאן תתנסבא לכל גבר די תיעביין.**

בשנת תש"ז נשא הגאב"ד בזיו"ש עם הרבנית הצדקנית מרת פריידא ע"ה בת הגה"צ ר' פנחס יוסף

יראים את ה' והם מופלגים בתורה, ויש לנו הוצאה גדולה כי אף שאני משקיע את כל התלמידים לתכלית נרצה ונעלה, שכרתי עוד את גיסי הרב הה"ג הריף ובקי מו"ה משה אריי פריינד שליט"א בן מו"ה הגה"צ האבד"ק הוניאד שליט"א, חתן גיסו דוד זוגתי הרב הגה"צ מו"ה ברוך ז"ל מגר"ו, שיהא הוא לי לעזר וטובים השנים מן האחד, כי הננו משגיחים על כל התלמידים בהשגחה יתירה על לימודם והתנהגותם, ובשעה שאני מוטרד במילי דיבורא כדרך כל רב, הלא גיסי הרב שליט"א הוא פנוי כל היום וכל הלילה ואין לו טירדא אחרת כי אם שלומד בהתמדה רבה ושקידה נפלאה ומשגיח עליהם בהשגחה נפלאה", עכ"ל.

בשנת תרצ"ז נסע הגה"צ מראגנא לקבל את הרבנות בעיר בערעגסאז אז נבחר הגאב"ד למלא מקום דודו בעול הרבנות בנוסף להשיבה, בתקופה ההוא כבר פקע שמו בכל המדינה סביב כצדיק תמים ועובד ה', וזקני חסידי נאסאד הביטו בו בהערצה, באמרם שהוא דומה בכל תנועותיו והנהגותיו של זקינו הגה"ק מנאסאד זי"ע.

בשנת תרצ"ז כשהתחילו בפולין הצרות והנאצים הרשעים ימ"ש כבר התחילו לגזור גזירות רעות על אחב"י, ואחיו של רבינו הגה"צ ר' מרדכי יודא זצ"ל ששימש כראש ישיבה בעיר מישלעניץ הוכרח לברוח משם כשהוא משאיר את אשתו ובניו שם, והגיע לאונגארין בעירום ובחוסר כל, ולא ה' יכול להישאר שם כי לא ה' לו התעודות הנחוצים, ולא ה' לו דרך להינצל מידי הרשעים רק באם ישאר באונגארין ויקבל על עצמו משרת הרבנות באחת מערי אונגארין, הגאב"ד זצ"ל לא חשב זמן רב ופשט את אדרת הרבנות ומסרו לאחיו יחד עם הישיבה אשר יסד בנה בדמים תרתי משמע והוא עבר לעיר סאטמאר עם קבוצה מצומצמת מתלמידיו.

סאטמאר - בעיר סאטמאר החליט להיות נחבא אל הכלים וגדר לו שלא להורות הלכה באתריה דמר מרן רביה"ק זי"ע, וישב לו בפניה דחוקה והנהיג את הישיבה שלמדו שם תלמידיו שבאו עמו מראגנא, כשנתוודע הדבר לרבינו קרא לו ופקד עליו להשיב לעם את דבר ה' זו הלכה, ולא עבר זמן רב וצירפו רביה"ק להב"ד שבסאטמאר שם ישב ודן בשאלות חמורות בפרט בעניני גיטין ועגונות, יחד עם כל גדולי תורה שבתקופה ההוא, ועל אף גילו הצעיר סמכו על חוות דעתו.

בניא צלמוות

אך ימיו הטובים לא ארכו זמן רב ושמועות מבהילות התהלכו על גורלם של אחב"י בפולין ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחברתה ובשנת תש"ד התפשטה המלחמה בשמי אונגארין, ויהודי אונגארין פחדו להסתובב בשווקים וברחובות.

בשנה ההוא רצה הגאב"ד לנסוע לקאליב על ז' אדר יומא דהילולא של הגה"ק ר' אייזיק'ל קאליב'ער זי"ע, ועל אף הפצרות בני משפחתו שכל הדרכים בחזקת סכנה המה

דאכנער זצ"ל אב"ד בעראמענטע, שהיתה מיוחסת מנכדי מרן הדברי חיים ולמעלה בקודש.

כאשר פשט הצאר מרוסלאנד ממשלתו על מדינת אונגארין ונתפשט הקאמיניזם באופן נורא החליט להעתיק מושבו ולעלות לארץ הקודש בירושלים יצ"ו.

ארי"ע עלה מבבל

היה זה בתחילת שנת תש"א הגיע הבשורה המרנינה בין חומות ירושלים, כי האי אוד מוצל מאש האי גאון וצדיק מפורסם מתכוון לעלות לארה"ק.

אותה זמן היתה תקופה קשה לישראל, היוקר האמיר ולא היתה מנת הלחם בפה, והיה כל רבני חו"ל כאשר עולים לארץ ישראל נכנסים לד"ר הרצוג הרב הראשי של הציונים, ונתנו לו כרטיס ביקור לאמר מה הוא ובמה עסק בחו"ל ואיך הצליח, ואחרי זמן מה היה ד"ר הרצוג ממציא להם עמדה ורבנות כל שהוא, היה זה קידש ה' גדול עד למאוד עת שהגאב"ד ז"ל הגיע בשערי ירושלים היה כמעט היחידי מרבני חו"ל שלא דרכו וגלם על פתח ביתו של הרב הראשי של הציונים.

כאשר הגיע הגאב"ד לירושלים הכינו לו בית דירה בשכונת בית ישראל, נקיי הדעת שבירושלים הרגישו מיד באור המסבבו והיו באים להסתופף בצל אורו ומתאספים לשולחנותיו הטוהרות בליל שב"ק וי"ט.

ראש מוסדות באטור - באותה תקופה רחשו לבם דבר טוב האחים החשובים הרה"ח ר' משה יאקא ז"ל ויבדלחט"א הרה"ח ר' זאב והרה"ח ר' יצחק שליט"א והקימו מוסדות תפארת חיים דבאטור, ועיקר משימתה היתה להקים קורת גג לפליטים והיתומים שבאו בהמוניהם מארצות אירופה, והקימו להם תלמוד תורה ישיבה ביהמ"ד וכולל על טהרת הקודש, הם לקחו את מרן הגאב"ד ז"ל כעטרה וראש למוסדותם, ושם התחיל בהרבצת תורה לרבים והיתה דעתו ומעיינו בהרבצת תורה וגם בהחזקתה.

רב דשכונת בית ישראל - בחודש טבת שנת תש"ב נתמנה הגאב"ד כרבה של שכונת בית ישראל ומר"צ בהעדה החרדית, מאז הרים את כבודו של ההוראה בירושלים.

גדולי ירושלים סמכו את ידיהם עליו ה"ה הגאב"ד הגאון ר' זעליג ראובן בענגיס זצ"ל אשר לא זז מחבבו ולאהבו נפש, כמר"כ הגאון מבריסק זצ"ל בחר בו ובמשנתו, להפנות את כל הסרים למשמעתו לשמוע ממנו דבר ה' זו הלכה, ואליו לפנות בכל שאלה ודין העולה.

הגאב"ד זצ"ל היה גם מייסדה של "בית ההוראה" של העדה החרדית שהיה מושג חדש בעולם לקבוע בית הוראה שמשם תצא הוראה לישראל, והוא בעצמו היה יושב שם שנים רבות להורות לעם ה' את הדרך ודבר ההלכה על בוריה, כמר"כ כל צורבא מרבנן שרצה לשמש ת"ח ללמוד ממנו דרך הוראה למד אצלו, כאשר העיד הגאון הגדול רבי מאיר בראנסדארפער שליט"א חבר הבד"ץ בהספידו לפני

מיטתו של הגאב"ד כי רוב מורי הוראה המובהקים בירושלים המה תלמידיו

רב דביהמ"ד אהל רחל - בשנת תש"ב כאשר הגיע רביה"ק זי"ע בביקורו השלישי בארה"ק מינה את כ"ק מרן הגאב"ד זצ"ל כרב דביהמ"ד אהל רחל דסאטמאר אשר בביהמ"ד זה קבע מקום לתפילתו והאציל עליה מאור קדושתו, ובזכותו נהפכה הביהמ"ד לתל תלפיות כאשר רבים משכימין לפתחו לראות בעבודתו של צדיק.

ראש ישיבת יטב לב דסאטמאר - בשנת תש"ד נתמנה ע"י רביה"ק זי"ע לראש ישיבת "יטב לב" דסאטמאר אשר במשך ארבעים שנה עמד בראש התורן של הישיבה הקדושה אשר שמו הטוב הלכה לפניו למרחקים, ומרחוק צבאו המונים ושחרו על פתח הישיבה.

חבר בי דינא רבא - בשנת תשכ"ט המליץ רביה"ק זי"ע שימנו את האב"ד לשמש כחבר בית דין הגדול שבירושלים, מעשה נפלא יצוין כאשר נכנס לכהן כחבר הביד"צ, ועל הפרק עמדה הענקת הכשר ל"שלוה" מטעם העדה החרדית, בדיון העלה הגאב"ד את השאלה איזה ברכה מברכים על ה"שלוה", הראב"ד ר' פנחס עפשטיין הורה לברך שהכל, והגאב"ד רמ"א עמד על שלו לברך בורא פרי האדמה, מיד הביאו את המומחים בעלי המפעל שתיארו לפני הרבנים איך יוצרים את ה"שלוה", עד שהראב"ד הודה שהצדק עם רמ"א ונתפעל מאוד מגודל בקיאותו וידיעת התורה.

ראב"ד העדה החרדית - בשנת תשל"ט עם פטירת מרן רביה"ק זי"ע כאשר נבחר בעל "מנחת יצחק" לכהן כגאב"ד העדה החרדית, נתמנה אז רמ"א לראב"ד, אשר האציל מהודו על הביד"צ בעיה"ק ירושת"ו.

מרא דארעא דישראל - בשנת תשמ"ט עם פטירת מרן ה"מנחת יצחק", נתמנה לכהן כרב ואב"ד לכל מקהלות האשכנזים בעיה"ק ירושלים תובב"א, ואכן היו שבע שנות השובע כאשר מש"ה רעיא מהימנא עמד בראש מערכות ישראל ומאז נתרומם קרנה בכבוד של ירושלים כולה.

בצל מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

כשהי' עלם צעיר כבן שבע שנים בא פעם רבינו להוניאד, וכשראה רביה"ק את רמ"א לקחו על ברכיו והשתעשע עמו ובחן אותו, והראה לו אז חיבה יתירה, וכבר מאז התחיל הקשר החזק בינו לרביה"ק זי"ע. וסיפר הגאב"ד ז"ל שאביו לקחו אז לשולחנו של רבינו והגביהו ואמר לו שישתכל בפני רבינו דהרי נודע מה דאיתא בשו"ת חת"ס (ח"ו סי' צ"ח) שבכל דור ודור יש אחד מחכמי הדור המוכשר להיות משיח אם הדור יזכה לכך, הנה התבונן נא בפני הצדיק הזה, כי אם הדור יהא ראוי לכך יתגלה צדיק זה למשיח צדקינו, כי כל הסימנים שיש למשיח ראיתי על רביה"ק, גם אמר לו שאין בדורינו זה מי שישגי את גדולת וקדושת רבינו ז"ל, וכשנפטר רבינו הפטיר הגאב"ד ואמר

שלא האמין שיארע דבר כזה כי הרי שמע מאביו שיש לו כל הסימנים של משיח.

כשהי' בחור צעיר רצה מאוד לנסוע לאורשויוא כדי ללמוד בישיבתו של רביה"ק, וכבר הכין את עצמו וארז חפציו לקראת הנסיעה, וממש ברגע האחרונה עכבוהו אחד מבני משפחתו באמרו שמלבושיו אינם בדרך כבוד לנסיעה ארוכה כזה, ופע"א כשידיבר הגאב"ד מענין זה, סיים ואמר שעד היום הזה יש לו עוד תרעומת עליו על שמנע ממנו ללמוד בישיבתו של רבינו.

מאוחר יותר כאשר כבר שימש ברבנות בביהמ"ד "פועל צדק" בהוניאד התחיל לנסוע הרבה לקראלי לחסות בצל כ"ק מרן רביה"ק ז"ע וכן דיבר על לב תלמידיו שלמדו בישיבתו שם שיסעו להסתופף בצילא דמהימנותא, וסיפר הגה"ק ר' אברהם יצחק קאהן אדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל - שהוא הי' אז מתלמידי הגאב"ד זצ"ל - שכל ההתקשרות שהי' לו עם רביה"ק ז"ע הי' רק מחמת הגאב"ד זצ"ל, מפני שבכל עת וזמן תבע מתלמידיו שיסעו לקראלי לרביה"ק, וכן אח"כ כשלמד בישיבתו של בעל "אמרי יהודה" מסעקלהיד זצ"ל כשחזר לפני הימים נוראים לביתו להוניאד הי' הגאב"ד רגיל לומר לו שלא ישאר כאן רק יסע לקראלי כדי לראות את עבודתו הק' של רביה"ק, ואודותיו נכנס לאחמ"כ ללמוד בישיבתו של רבינו והי' מקושר אליו עד יומו האחרון.

בחורף שנת תשכ"ח הי' הגאב"ד זצ"ל בארה"ב מחמת שמחת נישואין של נכד אביו ואז נחלה רבינו בליל שב"ק פר' משפטים - שקלים כ"ה שבט באמצע תפילת מנחה, ובשבת שחרית מכיון שרבינו לא הי' בביהמ"ד כיבדו את מרן הגאב"ד בברכת החודש, ובעת שאמר "יחדשה" בקול רם, כשהגיע ל"ולרפואה שלימה" פרץ בבכי ולא הי' יכול להמשיך זמן רב. ובפורים דההוא שתא כשהיה בגילופין אמר שאחז"ל כל הפושט יד נותנים לו, והגביה את ידיו הק' למעלה בבכיות נוראות ואמר: רבש"ע איך דארף נאר אַ פשוט'ע פשיטת יד, גיב אונז אז דער רבי זאל זיין געזונט און שטארק. וסיפרו תלמידיו ומקורביו שבכל שני חדשים אלו לא ראו בת צחוק על פניו עד אחרי פסח שאז הגיע השמועה שהוטב קצת מצבו של רבינו.

דביקותו של מרן הגאב"ד זצ"ל ברבינו הי' עד להפליא והי' רגיל לומר שצריך לנסוע לכה"פ פעם בשנתיים

להסתופף בצל מרן רביה"ק ז"ע, וכן הי' מנהגו לנסוע אחת לשנתיים, וכאשר נכנס אל הקודש פנימה הי' מלא פחד ורעדה, ומן הענין לציין מה שסיפר הגה"צ ר' יצחק צבי בערנפעלד זצ"ל (בדברי הספד שנשא בבית מדרשינו) ששמע מאחד המשבקים שראה פעם איך שהוא נעצר לפני שנכנס לחדר רביה"ק ואמר הוויודי אשמנו בגדנו וכו'.

עם מרן רביה"ק בעל ברך משה ז"ע

כמו"כ ידוע האהבה והידידות ששררה בינו לכ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ע ונסע במיוחד להשתתף בשמחת אפריזונם של נכדיו, ובכל עת מצוא אשר נפגשו יחד ראו את העבותות האהבה ששררה ביניהם.

זכרנו ימים מקדם כאשר לכ"ק מרן רבינו זצ"ל בא לארה"ק בשנת תשמ"ג לפ"ק בעת שהתקיימה מעמד הנחת אבן הפינה לקרית "ויאל משה", ודרשתו של מרן הגאב"ד זצ"ל עוד מהדהדת באזנינו עד היום הזה: הנה אמרו חז"ל עה"פ ויהי דוד בכל דרכיו משכיל והי' עמו מלמד שהלכה כמותו בכל מקום וסיים בזה"ל "מיר דארפן וויסן אז כ"ק רבינו שליט"א (זי"ע) הלכה כמותו בכל מקום ווי אזוי ער זאגט אזוי ברויך צו זיין און פון דעם זעען מיר אז ווי עמו".

רבינו גם שלח כמה מנכדיו ללמוד בישיבתינו בירושלים, וכדאי להעתיק המכתב קודש בעת ששלח את נכדו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א ללמוד בישיבה"ק בירושלים: ב"ה כ"ד תשרי תשמ"ו לפ"ק. שלומים מרובים וכט"ס א"כ ידידי שם הרב הגה"צ המפו' שלשלת היוחסין חו"פ כש"ת מו"ה משה ארי' פריינד שליט"א ראב"ד בהעדה הקדושה וראש ישיבתנו הקדושה בירושלים עיה"ק תובב"א. הננו בזה היות גמורתי בדעתי לשלוח את נכדי היקר הב' החרוף ובקי בהדר"ת ויראתו קודמת לחכמתו וברצוני שילמוד בישיבתנו אצליכם נכדי היקר הוא מתמיד מאוד בלימודו ושכלו צח אקוה שלגדלות גייע בעהי"ת ידבר עמו מעכ"ת בהלכות רבית שלמד עתה ומקור בש"ס ופוסקים טוש"ע ומפורשים, אני רוצה שישלח עצמו בח"א יו"ד ובישיבתנו לומדים עתה הלכות טרפות ברצוני שילמוד הלכות בכ"ח ותרעומות ואקוה שבשם ימצא חבר נכון ליה. אבקש לקרבו ולדבר עמו בד"ת ככל האפשרות. הננו בזה ידידו ש"ב הדישת"ה באה"ר, (חי"ק).

*

ומשה עלה למרום ביום כ' אלול שנת תשנ"ו לפ"ק ויבכו אותו כל בית ישראל.

לטובת נשמת

הגה"ק רבי משה ארי' פריינד זצ"ל

בן הגה"ק רבי ישראל זצ"ל

גאב"ד עיה"ק ירושלים תובב"א - וראש ישיבת "טב לב" ד'סאטמאר ירושלים

נלב"ע כ' אלול תשנ"ו לפ"ק

משו"לחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — לז — בלתי חוגג

יום ג' פרשת כי תצא תשס"ח לפ"ק

ביקור אצל כ"ק גאב"ד ירושלים שליט"א

בבית האבנאי בווליאמסבורג

הי' שם גם הרה"ג ר' בן ציון לאוב שליט"א מו"צ בקהל יטב לב, וחבר הוועד שומרי חומותיך ירושלים עם הרבני הנגיד ר' אברהם יודא ראזענבערג הי"ו

תלמידים. זיי וועלן אי"ה האבן 5 כיתות ביי די קלענערע קינדער צום קומענדיגן זמן.

רבינו: ביתר איז מער א חסידישע שטאט, קרית ספר איז ליטוויש. אין ביתר איז דא א גרויסע קהלה פון באיאן. אויך בראכפעלד אין מודיעין וואוינען אסאך פרומע אידן. די אלע שטעט האבן זיך אויסגעשטעלט צו זיין שטארק מיט אידן שומרי תורה ומצוות, קרית ספר, ביתר.

עמנואל אבער איז נישט געלונגען, דאס שטעטל איז נישט מצליח, ס'איז שטארק צווישן די אראבער, ס'איז היבש מסוכן.

דער ישוב ביתר דארף אויך רחמים יעדן טאג...

גאב"ד ירושלים: ביתר איז כאטש א פול שטעטל, דארט איז דאס ווייט נישט פול, איז די סכנה גרעסער.

רבינו: בית שמש איז ב"ה שטארק געראטן. אין בית שמש איז דא אסאך ירושלימ'ער אידן, דאס איז אויך פון די נייע ישובים.

גאב"ד ירושלים: בית שמש קען מען זאגן אז ס'איז פונקט ווי ירושלים, ס'איז דא א שטארקער כח פון ערליכע אידן, אויך אנדערע זענען דא.

הרב"צ לאוב: אין ביתר זענען 30 פראצענט פון די תושבים נישט געגאנגען צו די בהירות. ס'איז דא א גרויס חלק ערליכע אידן וואס האבן נישט קיין שייכות מיט די גאנצע זאך.

וכיבוד את רבינו לברך על היק

גאב"ד ירושלים: דער רבי איז אריינגעקומען מיר זענען דא פונקט עוסק פאר א תלמוד תורה אין ביתר, ס'איז א פרום שטעטל, ס'איז דארט דא בלויז איין איינציגע תלמוד תורה על פהרת הקודש. זיי זענען זיך דארט ממש מוסר נפש אז מ'זאל זיך קענען האלטן ביים ערליכן וועג.

רבינו: מען דארף טאקע העלפן די אידן, כ' הער אז ב"ה עם זענען די עסקנים דא וואס זענען עוסק דעריין, ברוך השם, זייער וואויל.

דארט איז דא א היימישער רב מטעם העדה החרדית אין ביתר.

הרב"צ לאוב: דער מנהל פון דעם מוסד איז הרב האבערפעלד, ער איז נושא בעול.

גאב"ד ירושלים: ביתר איז א פרום שטעטל, אלס פרומע אידן.

רבינו: דער ראש העיר דארט, איז געווען ביי מיר נישט לאנג צוריק.

גאב"ד ירושלים: מיר האבן טאקע גערעדט מיט אים מיט צוויי וואכן צוריק אז ער זאל זעהן צו העלפן די תלמוד תורה.

רבינו: ס'איז א חידוש אז דארט זענען דא אידן וואס האבן א אינטערעסע צו שיקן אין אזא תלמוד תורה.

גאב"ד ירושלים: יא יא, די תלמוד תורה וואקסט דארט בליעה"ר, מ'נעמט דארט אריין יעצט פרישע הונדערט

דבירכו רבינו: לחיים לחיים לחיים, דער אייבערשטער זאל העלפן אז מ'פארט קיין ירושלים מיזאל פארן געזונטערהיים, הבוחר בעמו ישראל, דער אייבערשטער איז דאך אויך הבוחר בירושלים, דער אייבערשטער דארף בוחר זיין צו ברענגען דעם כלל ישראל קיין ירושלים.

וויילאנג בלייבט דער רב דאהן?

גאב"ד ירושלים: ביז מארגן אינדערפרי.

רבינו: ס'האט נישט געהייסן אז מבלייבט דא לענגער?

א' הנוכחים: ס'האט פאסירט א גניבה דארט אין שטוב אין ירושלים. מיין מאמע וואוינט דארט געבן דעם רב, מען האט אוועקגענומען אלע הפצים.

רבינו: ב"ה, עס איז כאטש מקוים געווארן תן לי הנפש, זיי האבן נאר גענומען רכוש, והרכוש קח לך (בראשית י"ד כ"א).

גאב"ד ירושלים: מיזאגט מיר טאקע אז ס'איז נאך גוט אז איך בין נישט דארט געווען בשעת מעשה.

אינטערעסאנט איז אז איך האב דארט געהאט אן ענוועלאפ מיט כולל געלט, ס'איז געווען אינעם זעלבן צימער וואו זיי האבן אלעם גע'גנב'עט, ס'איז געווען אויפגעשריבן דערויף מיט גרויסע אותיות "כולל געלט", ס'איז געווען קעש געלט, און דאס האבן זיי נישט גענומען. כ'האב מעלעפאנירט א יונגערמאן זאל געבן א קוק וואס טוט זיך, האט ער דאס געטראפן געהעריג אויפן פלאץ.

רבינו: ווען האט דאס פאסירט די גניבה?

גאב"ד ירושלים: ס'האט פאסירט די וואך, מ'ווייסט נישט פונקטליך ווען, ווייל מ'האט דאס הערשט באמערקט עטליכע טעג שפעטער.

ואמר רבינו בדרך צחות: כ'האב געטראכט אפשר אויב ס'איז געווען שבת וועט דער גנב זיין פטור פון תשלומין, אלס קם לי בדברא מיני' (עי' שבת צ"א: בדין הגונב) ס'קען זיין אז ער איז אלמדן...

גאב"ד ירושלים: עטליכע טעג פארן אוועקפארן איז געווען ביי מיר אין שטוב א אסיפה מיט די פאליציי וועגן די אסירים וואס זיי האבן איינגעשפארט. דער ראש פון די פאליציי איז דארט געווען, מ'האט למעשה ארויסגעלאזט אפאר אידן פון תפיסה – צי מ'זויל צי מ'זויל נישט מוז מען דאך מיט זיי האנדלען – עס איז דאך פדיון שבויים.

רבינו: אין די ישיבה לערנען מיר דאך יעצט מצוה הבאה בעבירה, איז מען פארנומען מיט 'לולב הגזול'... דער שפת

אמת שמעלט זיך אויפן לשון המשנה 'לולב הגזול' פארוואס שטייט נישט 'לולב הגנוב'?

גאב"ד ירושלים: וואס ענטפערט ער?

רבינו: ער וויל זאגן אז סתם גניבה יאוש בעלים, במילא קומט אויס אז מיטן שינוי רשות נאכדעם איז ער עס קונה, משא"כ בגזילה

ואמר רבינו בדרך צחות: אזוי, אויב איז מען נישט אינדערהיים איז עס א גניבה, אויב איז מען יא אינדערהיים וואלט עס געווען א גזילה...

גאב"ד ירושלים: ס'איז קלאר אז ס'וואלט ח"ו געקענט זיין סכנת נפשות אויך. ס'איז בעסער אז מ'איז נישט געווען אינדערהיים. כ'האב געהאט פארשפארט אלע מירן, אלע געיסט, זיי האבן דאס געעפענט.

א' הנוכחים: זיי זענען געווען געשולמע חברה, זיי האבן אויסגעשניטן אין בעיסמענט די לעקטער כדי די מעיפס זאלן נישט אויפכאפן וואס זיי טוען, ס'וואלט ווען אלעם געווען מסודר, זיי זענען געווען געשולמע חברה, זיי זענען געקומען מיט א השבון.

רבינו: איז טאקע בעסער אז מ'איז נישט געווען אינדערהיים.

גאב"ד ירושלים: מ'האט אונז שוין מודיע געווען אז מ'האט געטראפן די הפצים, מ'האט אפגעשטעלט אן אראבער און מ'האט אים ארויסגעשיקט האט מען געטראפן אין די קאר שטיקער זילבער, מיטן נאמען אויפגעקריצט.

א' הנוכחים: 'מדעריציילט א ווערטל, דער נודע ביהודה פלעגט זאגן יעדן חול המועד א דרשה פאר אלע אידן פון די סביבה, אמאל איז דארט געווען איינער וואס האט געהערט די דרשה, און ווען ער איז דערנאך געגאנגען באזוכן א צווייטן רב האט ער געזאגט אז ס'איז אים איינגעפאלן א חידוש האט ער נאכגעזאגט דעם פלפול פונעם נודע ביהודה.

שפעטער איז יענער רב געקומען קיין פראג באזוכן דעם נודע ביהודה, האט ער אויך געוואלט זאגן א חידוש, האט ער נאכגעזאגט דעם זעלבן חידוש אות באות.

דער נודע ביהודה האט זיך זייער צושמייכלט, פרעגט יענער וואס איז די שמחה? זאגט ער האסט מיר פארענטפערט א הארבע קשיא ווייל עס איז מיר אייביג שווער געווען די הלכה אז גונב מן הגנב איז פטור, לכאורה

וואס איז א חילוק פון וועמען מ'גנבעט, פארוואס זאל מען זיין פטור? נאר יעצט איז מיר פארענטפערט געווארן אז גונב מן הגנב איז פטור, ווייל אזוי קען דאס נאך צוריק קומען צום ערשטן בעל הבית...

גאב"ד ירושלים: ס'איז דא א תוספתא אין בבא קמא (פ"ו תוספתא ג) וואס רעכענט אים 'שבעה גנבי הן' זיבן אופנים פון גניבה...

רבינו: מ'זאגט נאך אז דער התם סופר האט געזאגט פאר זיינע תלמידים, האומר דבר בשם אמרו מביא גאולה לעולם (אבות פ"ו מ"ז), האט ער געזאגט "מיינע זאכן אז עמס וועט נאכזאגן אין ענקער נאמען, הגם ס'איז נישט אזוי אויסגעהאלטן בין איד מוחל, אבער ענקערע זאכן אין מיין נאמען דאס זאלט עמס נישט נאכזאגן..."

גאב"ד ירושלים: מ'ברענגט עס אראפ אין די מנהגי החת"ם.

רבינו: דער התם סופר פלעגט זיך אויסדרייען צום עולם יעדן פרייטאג צונאכטס נאכן דאווענען זאגן 'גוט שבת' האט ער געזאגט א ווארט תורה פאר די בחורים, זיי האבן דאך געדארפט גיין צו די בעלי בתים עסן, יעדער האט געדארפט זאגן א דבר תורה פארן שבת בעה"ב, פלעגט ער זיי זאגן א דבר תורה נאכן דאווענען. דאס איז צוזאמען גענומען געווארן אין "תורת משה להחתם סופר".

גאב"ד ירושלים: ס'איז אזוי געווען איינגעפירט אין אלע שטובער וואו די בחורים האבן געגעבן, האט מען געבעטן "בחור, זאגן זי תורה".

אין יערות דבש שטייט אז מ'נעמט בחורים צום טיש, קודם איז דאס החזקת התורה, די צווייטע זאך איז א עם זיצט א בחור ביים טיש איז שוין דער גאנצער טיש א אנדערע וועלט.

רבינו: אזוי איז געווען, יעדער בחור איז געגאנגען עסן ביי א בעל הבית, 'טעג' און אויף שבתים.

גאב"ד ירושלים: אינעם כתב רבנות פונעם התם סופר פון די קהילה האבן זיי זיך מתחייב געווען אויסצוהאלטן אכט בחורים.

רבינו: דער התם סופר האט דאס אזוי איינגעפירט אז יעדע קהילה זאל זיך מתחייב זיין אויסצוהאלטן דעם רב מיט די ישיבה, אזוי איז געווען איבער גאנץ אונגארן.

גאב"ד ירושלים: אין אונגארן איז געווען יעדע פאר קילאמעטער א רב מיט א ישיבה. עס זענען געווען ישיבות צווישן דעם מספר פון צען ביז דריי הונדערט בחורים.

רבינו: יעדער רב האט געהאט תלמידים, אפאר בחורים וואס האבן געלערנט ביי אים. ס'איז געווען ווי עס האבן געלערנט יונגערע בחורים, געווענליך א רב אין א קליין שטעטל האט געלערנט מער מיט יונגערע בחורים, ווען די בחורים זענען עלטער געווארן זענען זיי געפארן צו די גרעסערע ישיבות. ס'האט נישט געקאמט קיין געלט, ווייל דער בחור האט זיך אליינס געדארפט אויסהאלטן, דער רב האט נישט גענומען קיין געלט ווייל 'מה אני בחינם אף אתה בחנם (נדרים לז)', דער רב האט געלערנט מיט די בחורים, מ'האט נאר געדארפט ערלעדיגן אז יעדער זאל האבן וואו צו עסן.

גאב"ד ירושלים: ס'איז א פלא ווי אזוי איין רב האט געפירט די גאנצע ישיבה, ס'איז נישט געווען קיין מונידי שיעור, קיין משגיחים.

רבינו: אזוי איז געווען אפילו אין די גרויסע ישיבות, מ'האט געהאט גבאים פון צווישן די בחורים וואס האבן צוגעהאלפן.

הנניד ר' אברהם יודא ראזענבערג: מיין שווער ז"ל האט דערציילט אז ער האט געלערנט אין סעקלהייד (הגה"ק בעל אמרי יהודה מסעקעהליד זצ"ל הי"ד) פאר ער איז געגאנגען לערנען קיין סאטמאר ביים רבי'ן ז"ל, ער האט דערציילט ווי די רביצין אליין האט געארבעט זי האט געקאכט פאר די מענזא, די בעלי בתים האבן מנדב געווען די אלע זאכן, אזוי איז אנגעגאנגען א ווירטשאפט פאר אפאר הונדערט בחורים, די רביצין האט געפירט די קאך.

גאב"ד ירושלים: איך האב געלערנט אין לאנדאן ביי רבי משה שניידער ז"ל, דער שדכן האט דערציילט אז ווען רבי משה האט זיך געטראפן מיט די מדוברת פארן שידוך האט ער געפרעגט איין שאלה, 'קענסטו קאכן פאר אינגלעך?', כל ימיה פון די התונה האט זי דאס געטון זי האט אלעס געקאכט פאר די בחורים פון די ישיבה.

הרב"צ: מ'דערציילט פון רבי מאיר'ל פרעמישלאנער זי"ע אז ער האט געטראפן א בחור וואס האט געזאגט אז ער עסט 'טעג', האט ער געזאגט 'נו, עס אויף די ניין טעג...'

רבינו: די מעשה האט נישט געקענט זיין ביי רבי מאיר'ל פרעמישלאנער, ער איז געווען אין רוסלאנד ווי עס איז

היינט אוקריינע, דארט איז נישט געווען קיין מעג. די גאנצע זאך פון 'מעג' דאס איז אן אונגארישער פראדוקט, און ס'איז נישט אנגעקומען אין ערגעץ נישט. די מעשה איז געווען מיטן גארליצער רב, ער איז געקומען צום שווער דער ייטב לב קיין אונגארן, דארט האט ער געטראפן א בחור'ל האט ער אים געזאגט דאס ווערטל.

דאס האט דער חתם סופר איינגעשטעלט אין אונגארן, אין גאליציען איז בכלל נישט געווען קיין ישיבות, מ'האט געלערנט אין די קלויזלעך, ס'איז נישט שייך געווען די גאנצע זאך.

גאב"ד ירושלים: ווען כ'בין געווען א קינד האט דער מלמד געזאגט "ויהי ערב ויהי בקר", וואס איז דער זיהי' א לשון צער? ווייל אמאל אז מ'האט נישט קיין 'טאג' יום אחד, איז דאס געווען א גרויסער צער.

רבינו: אזוי וויי, וואס בחורים האבן זיך אפגעליטן מיט די 'מעג' פון שווערע בעלי בתים, ס'איז אלעס אמת'ע מעשיות וואס מ'דערציילט.

גאב"ד ירושלים: דאס איז נאך אלס בעסער געווען ווען מ'האט כאטש געהאט א 'טאג', ווען מ'האט בכלל נישט געהאט וואס צו עסן איז געווען ארגער.

רבינו: ווען די בחורים זאלן היינט וויסן וואס דעמאלטס איז געווען...

דער בחור וואס איז געקומען אין די ישיבה איז ער געקומען זיך מוטשענען, אז ער איז נישט גרייט געווען זיך צו מוטשענען איז ער בכלל נישט געקומען. דער בחור האט אסאך מיטגעמאכט, ער איז נישט געווען אינדערהיים, ער האט נישט געהאט וואס צו עסן...

הרב"צ: מייז זיידע איז געווען א תלמיד פונעם מהרש"ג, ער זאגט אז ער האט אסאך מאל נישט געהאט וואס צו עסן, ער האט געוואוסט אז מוצש"ק דארף מען אנקומען קיין קערעסמיר צו מלוה מלכה (אצל הרח"ק ר' ישעי' זצ"ל שערד סעודת מלוה מלכה בהרחבה רבה), נאכדעם קען מען פאסן א גאנצע וואך...

א' הנוכחים: וואס איז געווען די מענוזא?

רבינו: דאס איז שוין געווען אין די לעצטערע יארן, ווען ס'האט געמאכט פארשריט, די ישיבה האט אליין צוגעשטעלט צו עסן פאר די בחורים מענוזא האט נאר געגעבן איין סעודה א טאג.

גאב"ד ירושלים: אין נייטרא איז געווען א מענוזא די שמאטישע אידן האבן דאס אויסגעהאלטן, מ'איז ארומגעגאנגען צו די דארפס אידן וואס האבן געהאט פעלדער און זיי האבן אריינגעשיקט, איינער קארמאפל, באנדלעך, עופות, זיי האבן דאס אויסגעהאלטן.

וברך רבינו ברכות לרוב והחזיר לברך בברכת כוח'ט וכמ"ס
ונפרדו לשלום

יום ב' פרשת ראה תשס"ה לפ"ק

ביקור הגאון הגדול רבי ישראל צבי ברודא שליט"א

רב דקה שערי אורה

בביתו נאזה קודש של ב"ק מרן רבינו שליט"א בקרית וואל

רבינו פרש בשלחמו

דאך בלוטוג, מ'שפריצט עס אפ מיט וואסער, דער חלף איז נאם, מילא א געהעריגע בדיקה קען מען נישט אזוי מאכן (מפני שכסין לא לא מורגש בידים נגובים).

די שוחטים מאכן נאם די פינגער, דאס איז א פאמענט אז מ'איז מרגיש א פגימה.

אבער, מ'קען נישט זאגן אז דאס איז א געהעריגע בדיקה, אזוי ווי די בדיקה וואס מ'מאכט ווען מ'גייט ארויס אינדערפרי פארן שחמ"ן, נאר דער סכין וואס מ'האט שוין געהעריג בודק געווען אינדערפרי איז דאך בחזקת בודק, און אז מ'האט נישט געזעהן קיין ריעותא אויפן סכין מילא איז דאס גוט.

רבינו: מ'איז דאך עוסק יעצט צוצוגרייטן דעם נייעם מקום שחיטה פאר גסות בע"ה, איינס פון די זאכן וואס אין די הלכה איז עס א שטארקער הידור אין כשרות איז דאס ענין פון די בדיקת הסכנים.

והסביר רבינו: עופות האט דאך א ווייכע עור, ס'מאכט נישט קיין רושם אויפן חלף. פארשטייט זיך אז נאך אסאך שחמ"ן מאכט עס יא א רושם, אבער אז מ'שחט אביסל איז נישט אזוי. משא"כ א בהמה האט א הארטע עור, נאכן שחמ"ן א בהמה באקוקט מען דעם חלף צי ס'האט נישט קיין פגימה, דאס רופט מען א 'נאסע בדיקה'. דער חלף ווערט

אבער דער חלק פארלירט דעם שארף מיט די שחיטה.¹
הגרי"צ: האט מען דאך דעם גלאט-שטיין (שמחירו להודוה)
רבינו: אבער אז ער גייט דורך דעם גלאט-שטיין מאכט
 מען דאך נישט נאכאמאל קיין געהעריגע טרוקענע בדיקה.
הגרי"צ: כ'האב שוין אסאך מאל גע'טענה'עט דערוועגן
 אז נאכן גלאט-שטיין מאכט מען נישט קיין טרוקענע
 בדיקה.

רבינו: פון די נקודה האב איך געוואלט רעדן. אז מ'לייגט
 ארויף א חלק אויפן שטיין, דאס איז א דבר קשה, קען מען
 זאגן אז ס'האט פארלוירן די חזקה, ממילא דארף מען האבן
 א בדיקה מעצם הלכה (פי"ח סי"ב ובשמי"ח). ווייל אויב האט
 דאס פארלוירן די חזקה, א נאסע בדיקה איז א שוואכערע
 דרגה אין בדיקה.

עס איז איינגעפירט היינט אז אויב א שוחט שפירט
 אינמיטן די שחיטה אז דער חלק האט פארלוירן דעם

1

להבין הנושא נבאר הדבר בקיצור: כל שוחט לפני תחילת השחיטה
 מודק הסכין לכל יהי בו שום פגם וכו' שמנבל בהמה (פי"ח סי"ג).
 והבדיקה עושין ע"י שמעבירין האצבע ע"ג הסכין על חודו וכו' צדדיו
 כחולכה והבאה ומרגיש (בצמצום) אם הסכין חד וחלק, והבדיקה עושין
 בידים וסכין נגובים לגמרי שאו מרגישים הטיב כל שינוי ופגם.

והנה הפרי חדש (סק"ד) כ' ללחלה הציפורן במעט רוק אף שמרגיש
 יותר בלא רוק (כיון שם הקנה מלחלה עיי"ש) ומקור הדברים ממהיר"ש
 (עק' להם ריש סי' י"ח) וכ"כ גם בס' זבח שמואל.

אמנם כל האחרונים השיגו ע"ז ע' פרי תואר (סק"ה) וז"ל הובחי צדק
 (סק"ד) אתר שהתקט הפרי"ח אמנם האחרונים דחו סברא זאת, יען דניסו
 הדבר ולא הרגישו שום דבר מפני הרוק, ע"כ חייבא הוא שלא ללחלה
 הציפורן ע"כ. וכ"כ בפת"ש (סק"ה) בית דוד (ויסו"ב סי"ה סק"א), תורת זבח
 לבעל קיצו"ע (פי"ב סי"ג) מנחת יוסף (סי"ב ובליקוי"י סק"א) מטה אשר
 (סק"ה ח"ט) מנחת הובח (קומץ י"א) ע"י שו"ת דעת הובח (ת"ב סי"ב) ובס'
 טיול בפרדס (ע' שחיטה).

למעשה נהגו מעולם כשיטת רוב הפוסקים ובדקין בידים וסכין נגובים
 דוקא, הן בתחילת השחיטה והן באמצע כשהניחו הסכין על אבן
 המשהות או שאר דבר קשה (שאו גירך בדיקה מחדש כדלקמן).

וסיפר לנו אחד מוותיקי השוכ"ם שנתחילת השנים פה בארה"ב
 כשהתחילו לשוחט בכמות גדולה ולא היה הזמן מספיק לנגב הידים
 והסכין באמצע השחיטה, שאל הגה"צ מנירבאטור את דעת מרן
 רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע והורה לו שישנה השוכ"ם אם הם
 מרגישים בבדיקת לח כמו ביבש, ותקנו אז שבתחילת השחיטה יבדקו
 בידים נגובים, ואח"כ במשך השחיטה יבדקו בלח. (אמנם הסכין שם שחמו
 למרן זי"ל בדקו רק ביבש, וכן צוה רבינו להרה"ח ר' שלמה גפן ע"ה שו"ב שבשיטתו עמרו
 יבדוק רק ביבש).

ומרן שליט"א מציע כאן לתקן שעכ"פ אחר שהניחו הסכין על אבן
 המשהות (שאו גירך בדיקה מדינא ע"י שו"ע סי"ב ובשמי"ח סי"ד) יבדקו דוקא
 בידים נגובים.

שארף, האט ער אין מאש א רעזערוו א חלק, ס'איז דא
 פלעצער ווי דער שוחט נעמט ארויס דעם שטיין ער גייט
 אדורך מיטן חלק און ער שחט ווייטער.

דא אין בית השחיטה אין קרית יואל האבן מיר איינגעפירט
 אז ער מוז האבן נאך א חלק אין מאש און ער זאל נעמען א
 צווייטן חלק. אבער יעדער שוחט האט דאך ליב זיין
 אייגענעם חלק וואס ער איז צוגעוואוינט צו שחטן, מילא
 אויב גייט ער אויפן גלאט-שטיין מוז ער אפווישן דעם חלק
 מיט די הענט און מאכן א טרוקענע בדיקה.

הגרי"צ: ס'איז א שווערע מעשה, ווייל די האנט איז אים
 פעט פון א גאנצן מאג שחטן, זאל ער דאס גיין יעצט
 אפווישן.

רבינו: אזוי איז די תקנה, ער גייט צום סינק, ס'איז
 צוגערישט מיט פאפיר און אלעס וואס מ'דארף. בכלל מוז
 מען וועגן דעם האבן נאך א חלק.

ביי די נמות ווילן מיר האבן נאך א שוחט וואס ווען א שוחט
 לייגט אראפ דעם חלק אויפן שטיין, זאל ער דאס
 איבערגעבן פאר אים, אז ער זאל מאכן די טרוקענע
 בדיקה.

הגרי"צ: דער שוחט אליין קען דאס נישט מאכן, ס'איז
 נישט פראקטיש, די האנט איז אים פול מיט בלוט...

אנדערע אחרונים האלטן אז ס'איז ביטער ווי די גאל,
 כ'האב זיך זייער גע'טענה'עט מיט שוחטים וועגן דעם.
 האב זיי געפרעגט די זעלבע קשיא, מ'לייגט דאס דאך אויפן
 שטיין, זאגן זיי אז אויב מ'לייגט דאס אראפ זייער איידל
 פארלירט עס נישט די חזקה.

גוט, מ'קען נישט מפסק זיין דערויף, אבער אוודאי איז
 בעסער אנדעם.

סוף כל סוף פון וואנעט ווייסטו בשעת דו לייגסט אראפ דעם
 חלק צי ס'האט נישט געכאפט א קליינעם קרייז אדער דרוק.
רבינו: בקיצור, דאס איז א ענין וואס מיר קלערן צו מוהן,
 איך פיל אז דאס איז א הידור אין די הלכה.

הגרי"צ: חוץ מזה, די בדיקה קומט ארויס סך בעסער ווען
 א צווייטער איז בודק. (ועי' בתשו' הת"ם י"ד סי' י"ג בשם רבו
 ההפלא"ה)

וואס טוט זיך מאקע מיט דעם נייעם מקום השחיטה?
 ס'האלט אויף א וועג?

רבינו: א"ה נאך יו"ט וועט זיין די שחיטה. כ'האף מיטן
 אייבערשטנס היילף.

הגרי"צ: ס'איז טאקע געלונגען צו מאכן אז די שחיטה זאל זיין ליגעדיגערהיים?

רבינו: מ'האפט אזוי, ווייל אויב ס'געלונגט נישט מאך איך נישט קיין שחיטה, אויף דעם אופן וואלט איך שוין לאנג געקענט האבן, מ'האט מיר געזאגט אז מ'קען אנהויבן צו שחט'ן אזוי, און נאכדעם וועט מען שוין מאכן די שחיטה מונחת, האב איך געזאגט אז כל זמן איך האב דאס נישט מאך איך נישט, איך בין נישט אין די ביזנעס, כיוון דא נישט צו כאפן עפעס אליינס א פראדוקט, כיוויל עס האבן אלס הידור.

ונסתובבה השיחה בענין שפעמים רואין אחר השחיטה משהו בולט על הסכין, ואם עובר בקל ע"י העברת ידו אז מכשירין הבהמה.

הגרי"צ: די זאך איז קלאר, דאס שטייט אין די אהרונים, דער תירוץ אויף דעם אז עס גייט אראפ מיט אפוישן, אבער נאך אלע תירוצים איז די קשיא בעסער פונעם תירוץ.

רבינו: באמת, ווישן נעמט מען אן ווייל קיין פגימה קען מען נישט אפוישן. (עי"ש ש"ך סק"ד, ובה"ש צדק סק"ה)

הגרי"צ: פונדעסמוועגן זענען דא אנדערע וואס מענהען, דער הת"ם סופר (י"ד סי' מ"ז) איז נישט אזוי צופרידן ווייל טאמער איז געווען פארגליווערטע בלוט (השחיטה נבלה),² אבער דאס איז א זאך וואס איז שוין אזוי.

הגה"צ רבי שלום אליעזר אחי רבינו שליט"א שהגיע באמצע השיחה: וואס איז דער פראבלעם מיט אפוישן דעם הלף?

הגרי"צ: ס'איז דא אמאל אז א שוחט ווישט און ער ווישט אזוי שטארק, ער קען אפוישן א הארט שטיקל בלוט, ער רייבט שטארק און ס'קומט אראפ, וואס העלפט מיר דעמאלטס די גאנצע זאך, האט ער דאס יעצט אראפגענומען, אבער אויב ס'איז געווען בשעת שחיטה איז עס גארנישט ווערד. דאס דארף מען שוין ווארטן אויף משיח'ן אז דאס זאל קומען לידי תיקון.

2

ו"ל "רע עלי המעשה ובעיני כמאבילים טריפות כי אטו פגימה נאמרה למשה מסיני, עיקור ושהייה נאמרה, וכל שיש בסכין עכבות מקום ומעכב העברת הצפורן יהיה פגימה מוגף הסכין או בליטה מדבר אחר העדבק בסכין כל שאינו יכול להסירו בנקל ע"י ידו וע"י הדחה קלה וכדומה, רק צריך זמן מה להחליקו ע"י עין ועור וכדומה, הכל גורם או עיקור או שהייה, ע"כ כל העושה כן מאביל טריפות, ויש לעמוד בכח נגד המשחיתים המשחיתים כאלו עכ"ל. והעתיקו הפת"ש (סק"א) וע"ע בחודשו"ו (ביצה כ"ח ע"א, ד"ה אין משחיתין, שלמוח בע"ה בשעור יסוד התורה ביום א הבע"ש)

רבינו: א פגימה ממש קען מען נישט אפוישן, א שטיקל שומן, אראפנעמען פעטנס דאס קען מען (וזה לא מפריע השחיטה, כ"כ בשו"ת בית יצחק י"ד סי' ל"ח, ובשו"ת מו"ט ק"א סי' ס"ד, ו"ל התורת הובח (פוסק"א) אחר שהביא דברי ההת"ם "אך אם אפשר להחליקו בנקל על ידו כתב שם להקל וכן המנהג פשוט במדינתנו, והשו"תים אומרים שאין זה אלא איזה לחלוחית בסכין מחמת השחיטה").

א' הנוכחים: וואס הייסט א זוייסל'?

רבינו: דאס איז שוין אין די רא"י (בדיקה על ידי ראות העין), אז מ'נעמט דעם חלף, מ'קוקט אויפן שארף, דער חלף איז דאך זייער שארף מילא איז נישט שולט די רא"י, אויב בייגט זיך אביסל איין דעמאלטס ווערט דער אייזן ווייס, ס'בליטשקעט צוריק, דאס רופט זיך אויפן שוחט'ישן לשון א' זוייסל' (ועי' מנחת הובח (כלל י' עשרון ל"ג, ובמטה אשר ס"ק ל"ז, ובדרכי תשובה ס"ק ל"ג באורך). א שוחט א מומחה פאר די שחיטה נעמט ער דעם חלף און ער קוקט עס דורך זעהט ער. א צווייטער וועט קוקן וועט ער גארנישט זעהן.

הגרי"צ: ס'איז זייער א שווערע זאך, איך האב זיך שוין אסאך געלערנט דערויף, כזוייס נישט צי איך וואלט געקענט כאפן עפעס מיט די רא"י. ס'איז דא גרויסע שוחטים וואס קענען דאס אויך נישט.

רבינו: די מעלה פון די בדיקה איז אז מ'זעהט אויב דער חלף איז נישט אביסל איינגעבויגן, מיט גוטע אויגן קען מען זעהן א פגימה אויך.

א' הנוכחים: נאכן לייגן אויפן שטיין וועט מען דארפן מאכן א בדיקה אויף אלע דריי זיימן?

רבינו: יא, תלת רוחתא (ש"ע סעי' ט'), דאס האט אויך מיט דעם צו טון. אויב א שוחט מאכט א טרוקענע בדיקה ווייסט ער און ער מאכט א געהעריגע בדיקה אויף אלע דריי זיימן.

הגרי"צ: דאס איז א געוואלדיגע אחריות, ווען מיין טאטע איז געקומען קיין אמעריקע בשנת ת"ש האט ער זיך געלערנט שחיטות, ווייל ער האט נישט געוואוסט וואו מ'זעט זיין אז מ'קומט קיין אמעריקע, ווען ער איז געקומען אהער האט אים הג"ר אליעזר סילווער געגעבן א דזשאב אין סיניסעטיווען מיין טאטע איז אריינגעקומען צו די שחיטה האט ער געזאגט איך האב נאך אין מיין לעבן אזא אקס נישט געזעהן, אזא גרויסן אקס האט מען נישט געזעהן אין דעם שמעטל וואו ער איז געווען אינדערהיים.

והמשך לספר עוד כמה ענינים מזה

והזמין הגרי"צ את רבינו להתנות בתו בשטומ"צ

וברכו רבינו ברכ ברכות

יום ה' פרשת עקב תשס"ח לפ"ק

ביקור ב"ק אדמו"ר מתולדות צבי ספינקא שליט"א

בביתו נאחה קודש של ב"ק מרן רבינו שליט"א

בקריית יואל יע"א

רבינו: ס'איז אינטערעסאנט אויב האט מען געבויעט דעם אוהל שפעטער פארוואס האט מען טאקע נישט אריינגענומען די רביצין.

האדמו"ר מספינקא: רבי אייזיקל קאמארנער פלעגט קיינמאל נישט נעכטיגן אין איהעל.

רבינו: ער האט מורא געהאט.³

דער ישמח משה אין די הסכמה צום ספר עשירית האיפה (פירוש על התורת כהנים להרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא בן הרה"ק ר' אלכסנדר זצ"ל), שרייבט ער "דברי המדבר בצדקה לכבוד התורה ולכבוד נשמת הצדיק הרב הגאון אבי המחבר אשר ספון וטמון פה עירנו, ישמח צדיק בגן עדן בפריו פרי צדיק.

האדמו"ר מספינקא: ער האט דערנאך צוריק גענומען די הסכמה נאך שבת און ער האט צוגעשריבן נאך צוויי ווערטער אויף הרה"ק ר' אייזיק 'מעשהו נורא' (היש"ט כתב בהסכמתו בהתוארים עליו, 'הרב המופלג בקי בחדרי תורה ומעשהו נורא')

מזעקת דאס אז ס'איז צוגעשריבן, ער האט געמאכט א שטרעכל און צוגעשריבן די ווערטער.

רבינו: ס'איז נאך דא דער ארגינעלער כתב יד?

האדמו"ר מספינקא: ס'איז געדרוקט א קאפי דערפון.

האדמו"ר מספינקא: עס איז דאך באקאנט א מעשה מיטן אך פרי תבואה, ער האט זיך גערופן 'ברודער' מיט רבי אייזיקל.

דברו אודות מקום מנוחתו של הרה"ק רבי סנדר'ל מקאמארנא זצ"ל באוהל מרן הישמח משה זי"ע באיהעל

רבינו: דער ישמח משה האט געהייסן אז מ'זאל אים לייגן אויף יענעם פלאץ.

האדמו"ר מספינקא: ער איז אוועק אסאך פריער פונעם ישמח משה (נפטר בשנת תקע"ח לפ"ק).

רבינו: יא, אבער דער ישמח משה האט געהייסן אז לאחר הסתלקותו זאל מען אים לייגן בשכנות.

האדמו"ר מספינקא: ווי אזוי איז רבי סענדר'ל אנגעקומען קיין איהעל?

רבינו: ער איז דורכגעפארן איהעל, און ער איז דארט נסתלק געווארן.

האדמו"ר מספינקא: פארוואס האט מען געלייגט דעם ישמח משה'ס רביצין אינדערמיט?

רבינו: ווייל די רביצין קומט צו לייגן ביי די רעכטע זייט, נצבה שגל לימינך (תהלים מ"ה י, וברש"י שם אשתך תייצב לימינך), אזוי ווי מ'שמעלט ביי די חופה (כפי שכתב המהר"ל ז"ל בהלכות נישואין אות ג, והרוקח סימן שני"א) והמטה משה הלכות הכנסת כלה אות

ד), וגם רמזו הנצבה שגל לימנך ס"ח כלה).

מזעקת דאס פון דעם ווייל די רביצין איז אוועק נאך פארן ישמח משה, זי איז אוועק ער"ח ניסן ת"ר, און דער ישמח משה איז אוועק כ"ה תמוז תר"א, דאס הייסט א יאר און א פערטל פריער, האט ער דאך געהייסן וואו מ'זאל איר לייגן.

זעהט אויס אז קודם איז נישט געווען קיין אוהל ווילאנג ר' סענדר'ל אליין איז דארט געלעגן, און ווען מ'האט געמאכט דעם אוהל איז עס אזוי אויסגעקומען.

האדמו"ר מספינקא: דער רבי ז"ל אין סאטמאר האט יא געמאכט א אוהל (על קברה של הרבנית בו"ר חוה ע"ה בת הרה"ק

מפלאנטש ז"ל נפטר ה' שבט תרצ"ו לפ"ק).

רבינו: דארט אין סאטמאר האב איך באמערקט אויף די רביצנים מציבה א אינטערעסאנטע זאך, זי ליגט אין אוהל אבער אויף די מציבה שטייט נישט 'אשת', ס'ווערט נישט דערמאנט איר מאן.

האדמו"ר מספינקא: ביי רבי הערצקאלע פון ראצפערט איז די רביצין אוועק פריער, און זי ליגט אינדרויסן פון אוהל. ער ליגט אינעווייניג מיט צוויי זון.

3

ו"ש לציין שכן מובא בספרים שבני הרה"ק מראפשיץ לא נשאו ללון בעיר לאנצהוט (מקום מנוחת הרה"ק מראפשיץ) כי בנו הרה"ק ר' אליעזר מדיוקוב זי"ע השתטח פעם אחת על קברו של אביו הרה"ק מראפשיץ ואביו נתגלה אליו ואמר לו שיבוא לשכב לצידו והוא ענה לו שיש לו עדיין מה לפעול בעלמא הדין והלך משם, ומנו או הקפידו בני הרה"ק מראפשיץ שלא ללון בעיר לאנצהוט.

וכאן המקום לציין למה שכתב הרה"ק רבי אייזיק מקאמארנא זצ"ל בספרו 'מגילת סתרים' אודות פטירת אביו כאשר נסע לעיר אוהעל, וז"ל, והייתי קרוב לשגוען שבקשתי ממנו שלא יסע שראיתי הסתלקותו שמה... ובביתו שבעה ימים ולילות כמעיון, ורגע שנפרד ממנו לדרכו היה לי טעם כפרידת שמה מן הגוף, עיי"ש, וענו"ש מה שכתב וז"ל, וכשעה שהיה גופו מונח על המטה אמר לו הרב הצדיק הרב מאיהעל שיתפלל על איזה גזירה לכשתלה ונודעו שתי פעמים כמו בחיים, שכן היה דרכו באימה ופחד, עיי"ש, וע"ע מש"כ בהקדמתו לספר 'זכרון דברים' כותב על אביו: וכשעלה לשמים במדינות אונגארן בעיר איהל ומי, וכעת אצלו מונח הקדוש הגאון אמת רבינו משה תמר אב"ד שם, ע"כ.

רבינו: ווייל די מוטער האט מציל געווען רבי סענדרל פון א בלבול אין איהעל.

ער האט געזאגט אז ער וואלט געקענט ממשיך זיין נאך א גרויסע נשמה, נאר ער שענקט איר דאס. אויף דעם ארויף האט ער אים געזאגט אז ער איז א ברודער.

האדמו"ר מספינקא: זיי ברענגען אז דער ייטב לב און דער קדושת יו"ט זענען געווען אין זידיטשוב (אצל הרה"ק מהרי"א זצוק"ל). דער קדושת יו"ט איז דארט געווען אויף צוויי שבתים.

רבינו: כ'האב געהערט פון טאטן ז"ל אז דאס איז געווען ווען דער קדושת יו"ט איז נאך געווען רב אין מעטש. איז דארט געווען א איד וואס איז געפארן קיין זידיטשוב, האט ער געזאגט פארן רב אז ער האט א וואגן און ער פארט קיין זידיטשוב, אז דער רב וויל נעמט ער אים מיט.

געווענליך איז דער קדושת יו"ט נאר געפארן קיין צאנז. אבער אז דער איד האט געזאגט אז ער נעמט אים אויף שבת קיין זידיטשוב איז ער געפארן קיין זידיטשוב.

פרייטאג צונאכטס האט ער צוגעזען די עבודה פונעם זידיטשובער רבי'ן (הרה"ק מהרי"א זצוק"ל) און עס איז אים זייער געפאלן, און ער האט ביי זיך געטראכט אז עס וואלט גוט געווען ווען ער קען ווען בלייבן דא נאך א וואך, אבער ער ווייסט נישט וואס צו טוהן ווייל ער האט דאך געדארפט צוריק פארן מיט דעם איד וואס האט אים געברענגט.

ווען עס איז געקומען צום בענטשן זאגט אים דער זידיטשובער רבי "מעטשער רב איר וועט דא בענטשן קומענדיגן שבת"... האט ער שוין געוואוסט אז ער דארף בלייבן נאך א וואך.

האדמו"ר מספינקא: דער טאטע (מן הכרך משה זצ"ל) האט מיר דערציילט אז דער זיידע דער אמרי יוסף פלעגט זיין יעדן ראש חודש ביים ייטב לב, אויף סעודת ראש חודש.

ער האט מיר אויך געזאגט אז ער האט געזעהן דעם 'מלבוש' (הרה"ק רבי ישכר בעריש זצ"ל בעל מלבוש לשבת וירושלם, בן בני של הרה"ק מהרי"א מווידיטשוב) פון זידיטשוב.

רבינו: יא, דער טאטע האט אים געזעהן אין סאבראניץ, ער איז שוין נישט געגאנגען אויף די פיס, מ'האט אים געפירט מיט א בענקל.

ער איז שוין אוועק תרפ"ד, דער טאטע איז נאך געווען א קינד.

דארט האט ער אויך געזעהן רבי ישע"לע קערעסטירער, ער האט אים געזעהן גיין שפאצירן מיטן זיידן.

האדמו"ר מספינקא: רבי אייזיקל זידיטשובער איז געווען פרשת עקב ביי רבי מאיר'ל פרעמישלאנער (דעם שבת איז רבי מאיר הגדול'ס יארצייט, דער זיידע פון רבי מאיר'ל) און דער רבי ר' מאיר האט געזאגט תורה אזוי "זהיה, האט קיין פשט נישט, עקב דאס איז נאר דערווייל, אבער ווען עס וועט זיין תשמעון את המשפטים האלה, דעמאלטס וועט אלעס רעכט זיין, קיינער האט נישט פארשטאנען די תורה.

האט רבי אייזיקל געזאגט פשט זהיה איז דאך דער שם הוי"ה שלא כסדרך, דאס האט קיין פשט נישט, דאס איז נאר 'עקב' דערווייל, ווען סוועט זיין 'תשמעון', דער אוהה"ק זאגט דאך נ' איז בינה, ווען משיח וועט קומען דעמאלטס וועט אלעס רעכט זיין, דעמאלטס וועט שוין זיין דער שם הוי"ה כסדרך, אזוי האט דאס רבי אייזיקל מסביר געווען.

ס'איז דא א סיפור אז רבי ישע"לע קאמינקער האט זיך געמאכט דריי סימנים ווען ער איז געקומען צו רבי אייזיקל זידיטשובער כדי ער זאל זעהן צי ער איז גרייט אים מקבל צו זיין אלס רבי. איינס, אז ער וועט קומען קודם צו אים, און צי ער וועט אים רופן אויף א סעודה, און אז ער וועט אים תופס מחשבה זיין.

אזוי ווי ער איז אנגעקומען קיין זידיטשוב האט ער באקומען היץ (פיכער), און ער האט געדארפט גיין אויף די אכסניא, און ווען רבי אייזיקל האט געהערט אז עס איז דא א גאסט איז ער געקומען אים באזוכן, און אז ער איז אים שוין געווען באזוכן האט ער אים שוין געלאדנט צו א סעודה, און ער האט אים געזאגט 'און אויב איז מען נישט תופס מחשבה איז מען נישט קיין רבי?...!'. האט ער שוין געהאט אלע דריי סימנים, און דעמאלטס האט ער אים איבערגעזאגט די תורה פון רבי מאיר'ל פרעמישלאנער.

רבינו: כ'האב געהערט א מעשה אז רבי מענדלע זידיטשובער, א זון פון רבי אייזיקל, ער האט געהאט אמאל א פראבלעם ווען אידן האבן געמאכט בראנפן אומלעגאל וואס איז נישט געווען אויסגעהאלטן מצד די רעגירונג, און ווען מ'האט זיי געכאפט האבן זיי געגעבן זיין נאמען און מ'האט אים גערופן צום משפט. ער איז געווען א במלני"ש געשמעל, ער האט געהאט א פראצעס און מ'האט אים ארויפגערופן און מ'האט אים געפרעגט וואס ער האט צו זאגן אויף די קלאגע וואס מ'זאגט קעגן אים אז ער האט געמאכט בראנפן אומלעגאל.

האט ער געזאגט אזוי אויפן ניגון פונעם זידיטשובער נוסח "דינא דמלכותא דינא, דינא איז דאך שם אדני", איז מען

פוגם אין מלכות, ווי זאל איך אזוינס טון?!" דער שופט האט אים אזוי אנגעקוקט, און ער האט אים געזאגט אז ער קען גיין.

האדמו"ר מספינקא: מ'דערציילט נאך עפעס אזוי, איינמאל האט ער געהאט א משפט ביי א שופט, ווען ער איז אנגעקומען און געשטאנען אינדריסן איז געשטאנען א מספר 181, האט ער געזאגט אז ער גייט נישט ארויס (דהוי שם הקליפה, ס"מ וכו' גימ' קליא) מ'האט נישט געהאט קיין ברירה און מ'האט דאס אראפגענומען. ווען מ'איז אריינגעקומען און מ'האט אראפגעלייגט די טענות, האט ער געזאגט אזוי אויך אויפן זידיטשובער נוסח 'וואס מען דער דארף האט דער טאטע אונז איבערגעלאזט, אויף מותרות דארף מען נישט...' האט דער שופט געזאגט 'טראגט אים ארויס!'

רבינו: ער האט געזאגט בערך אזוי 'דער טאטע גיט מיר א רייניש א וואך, אויף יו"ט גיט ער צוויי רייניש, מער פון דעם דארף מען נישט!'

האדמו"ר מספינקא: רבי אייזיקל קאמארנער ברענגט אויפן פאטער רבי סענדראל אז ער האט געמייילט זייער אסאך צדקה, ער האט געהאט א קרעטשמע, דער פריץ האט געטראכט אז מסתמא בא'גנבעט ער ווייל פון וואו האט ער אזויפיל געלט צו פארטיילן, דער פריץ איז אריבערגעקומען אין קרעטשמע און געמאכט מיט אים דעם חשבון אז אויב מאכט ער אזויפיל געלט צאלט ער דאך נישט גענוג שטייערן. זאגט אים רבי סענדראל "איך לייג אריין וואסער און ס'זוערט בראנפן".

זאגט אים דער פריץ "לאמיר זעהן", האט ער געוויזן אז ער האט א פאס וואו עס איז אמאל געווען בראנפן, ער האט אריינגעלייגט וואסער, און ער האט איהם געהייסן פארוזוכן, און ער זעהט אז ס'איז בראנפן, זאגט אים דער פריץ, מענסט ווייטער טיילן...

רבינו: עס זענען דארט געווען צוויי בתי מדרשים בימיו, איינס איז געווען א גרויס ביהמ"ד און איינס א קלענערע ביהמ"ד.

האדמו"ר מספינקא: דעמאלטס, אפילו די גרויסע בתי מדרשים זענען אויך נישט געווען גרויס... ביים רבין ר' אלימלך איז דא א תלמיד וואס שרייבט 'היו כשבעים איש עולם גדול' (ועיי' בספר המדה גנוזה מה שהביא ממה שאמר מרן הדברי חיים בזה), דער בעל שם טוב'ס ביהמ"ד.

רבינו: אין ערגעץ איז אמאל נישט געווען גרויס, אלעס איז אמאל געווען בזעיר אנפין.

האדמו"ר מספינקא: מ'זעהט דאס דאך ביים רמ"א'ס שוהל ווי גרויס דאס איז. 'די גרויסע שוהל' אין קראקא.

רבינו: היינט קוקט מען מיט אנדערע אויגן ווי אמאל, היינט קוקט מען אויפן 'כמות', אמאל האט מען געקוקט אויפן 'איכות', אלעס איז אמאל געווען דאס איכות. ביז צו די קריג איז נאך געשטאנען דאס בית המדרש פונעם רביץ פון לובלין, כ'האב געזעהן א בילד דערפון, א קליינער בנק א נידריג בנק.

האדמו"ר מספינקא: רבי הירצקאלע מראצפערט האט אויך געהאט צוויי בתי מדרשים וואס איז געשטאנען ביז די קריג, א סוכה מיט א בית המדרש, מ'האט געדאווענט אין ביידע פלעצער, אז א איד האט געדארפט א ישועה האט ער געשיקט דאווענען אין די סוכה.

מיין טאטע ז"ל האט געזאגט אז ער האט דאס נאך געזעהן. ווען דער בעלזער רב ז"ל (הרה"ק מהר"ד) איז געווען אין ראצפערט האט ער געבעטן מיטצונעמען א טיש מיט זיך, ווען מ'האט אים געפרעגט וואס ער האט עפעס געזעהן אין דעם טיש, האט ער געזאגט אז רבי הירצקאלע האט אויף דעם טיש געזעגנט. ער האט דאס מרגיש געווען, האט ער דאס צונומען און מיטגענומען מיט זיך קיין בעלזא.

ס'איז געווען א איד א זקן רבי חיים מאיר ברוין ז"ל (מח"ס תולדות חיים), ער האט נאך געדענקט דעם טאטנס (מרן הכרד משה ז"ל) ברית, ער האט דערציילט אז ער איז געווען ביים ברית אין ראצפערט.

רבינו: דער פאלטישאנער רבי ז"ל רבי אלעזר האט אויך געדענקט דעם ברית, ער איז נתגדל געווארן אין בעלזא.

האדמו"ר מספינקא: כ'האב געהערט אז ווען ער איז נתכבד געווארן מיט סנדקאות און ער האט געהייסן דעם עולם אנטון שטריימלעך צום ברית.

רבינו: ער האט געהייסן די קינדער אנטון שטריימלעך, אלס שטערנבלעך אייניקל...

האדמו"ר מספינקא: דער עמרת צבי איז דאך אויך געקומען צום ישמח משה.

רבינו: ס'איז פונקט היינט אויסגעקומען צו רעדן וועגן דעם (בשיחה עם הגה"צ מצועשנוב שליט"א במחנה ויואל משה פליישטאנעם) דער עמרת צבי איז געווען אין איהעל, כ'האב געהערט אז דער ישמח משה האט געמאכט א פליישיגעט סעודה. כ'זוייס נאר נישט צי די סעודה איז געווען לכבודו, צי ס'איז געווען א סיום, כך שמעתי אז עס איז געווען א פליישיגעט סעודה.

רבי הערשעלע ליסקער ז"ל האט דערציילט אז דעמאלטס ווען דער עמרת צבי איז געווען אין איהעל, און זיי האבן צוזאמען געגעסן, האט דער ישמח משה געגעסן מיט א גאפל, האט אים דער עמרת צבי געפרעגט פארוואס ער עסט מיט א גאפל, האבן דען די אצבעות נישט מער קדושה ווי דער דומם? דעמאלטס האט דער ישמח משה אנגעהויבן צו עסן מיט די הענט.

האדמו"ר מספינקא: מ'נעמט נישט קיין גאפל ביים עסן?
רבינו: מ'עסט נישט מיט קיין גאפל.

האדמו"ר מספינקא: אין זידיטשוב איז טאקע נישטא דער גאנצער מציאות פון עסן מיט א גאפל.

רבינו: דער עמרת צבי האט געמיינט אז דער ישמח משה וועט אים רופן אויף שבת, אבער דער ישמח משה האט אים נישט געלאדנט, ווייל ער האט מורא געהאט, יענעם יאר איז תשעה באב געווען זונטאג, און דער עמרת צבי פלעגט פירן געהעריגן שלש סעודות אזוי ווי יעדע וואך, ער פלעגט אריינציעהן אין די נאכט אריין, און דער ישמח משה האט נישט געוואלט ווייל אין איהעל זענען געווען צופיל מתנגדים, האט ער נישט געוואלט אז זיי זאלן דאס זעהן און מ'זאל ווערן א גרודער, וועגן דעם האט ער אים נישט געלאדנט אויף שבת, איז ער געפארן אויף שבת אין א שכונת'דיגע שטאט, און דער ייטב לב איז מיטגעפארן מיט אים אויף שבת.

דער ייטב לב ברענגט אלס צו דעם עמרת צבי אלס 'רבינו', ער ברענגט אים זייער אסאך, 'אמר רבינו, ופירש רבינו הקדוש'.

ס'איז נישט ידוע וואו ער האט אזויפיל געהאט מיטן עמרת צבי? אבער ער רופט אים אלעמאל רבינו.

דער עמרת צבי איז נפטר געווארן תקצ"א און דאס איז געווען עטליכע יאר פריער. דער ייטב לב איז געקומען פון דראהביטש, דאס איז אין זידיטשובער געגענט, אבער ער איז שוין פון דארט אוועק אלס קינד צום זיידן, אזוי אז ס'איז אביסל שווער צו זאגן אז ער האט געקענט דעם עמרת צבי פון אלס קליין קינד ווען ער איז נאך געווען אין דראהביטש. אין ייטב פנים ברענגט ער א תורה פונעם פאטער רבי אלעזר ניסן וואס ער האט געהערט פונעם עמרת צבי. די תורה אויף 'ומותר האדם מן הבהמה אין, אז א מענטש איז מער פון א בהמה מיט דעם וואס ער קען זאגן 'ניין, איך וויל נישט'.

דער ייטב לב איז שוין נתגדל געווארן ביים זיידן דער ישמח משה פון אלס יונג קינד, ביי די דרייצן יאר האט ער שוין התונה געהאט.

האדמו"ר מספינקא: ס'איז דאך געווען די מעשה מיטן רבי'ן ר' אשר'ל פון ראפשיץ אויך.

רבינו: דאס איז שוין געווען שפעטער, דאס איז געווען ווען ער איז געווען אין סאבראניץ אין באד.

דער ייטב לב האט געוואלט זיין ביים רבי'ן ר' אשר'ל אבער ער האט מורא געהאט פאר די הקפדה פונעם זיידן, האט ער געזאגט אז ער שפירט זיך נישט גוט, און ער איז געגאנגען צו די באבע אז זי זאל פועל'ן אז ער זאל קענען פארן אין באד. איז ער געפארן קיין סאבראניץ דעמאלטס ווען רבי אשר'ל איז דארט געווען, ווען ער איז אהיימגעקומען האט ער דערציילט פארן ישמח משה וואס ער האט דארט געזעהן, און עס וואלט געווען כדאי אז מ'זאל אים רופן, און דער ישמח משה האט אים גערופן אויף א שבת אין איהעל.

דער רבי ר' אשר'ל איז געווען א גרויסער בעל צורה, א שארפע צורה, אז מ'האט אים אנגעקוקט אין געפאלן א פחד. עס איז געגאנגען פרשת ראה, האט ער געזאגט "ראה אנכי", עמס קוקסט? איך זע, איך זע אויף יעדן וואס מ'האט חוטא געווען מיום הולדתו, איז געווארן אזא פחד אין ביהמ"ד אז דער עולם איז ארויסגעלאפן. יעדער האט מורא געהאט.

דער ייטב לב האט מורא געהאט פונעם זיידן, אז ער וועט האבן הקפדה צו טון אזא זאך ביי יענעם אין שטאט ווארפן אזא פחד אויפן עולם...

האדמו"ר מספינקא: צוויי שבתים איז דער ייטב לב געווען ביי רבי אשר'ל.

רבינו: יענע צוויי וואכן אין סאבראניץ איז ער געווען.

האדמו"ר מספינקא: דער קדושת יו"ט ווען ער איז געווען ביי רבי אייזיקל פון זידיטשוב האט געזאגט אז ער האט דעמאלטס אינזיגען געהאט אז ווען מ'גייט צו א רבי'ן דארף מען גיין אויף צוויי שבתים. אויב איז מען נאר דארט איין שבת טראכט מען, מ'קומט קוים אן מ'וויל שוין ווייטער גיין. אלעמאל ווען ער איז געגאנגען צום חברי היים איז ער געגאנגען אויף צוויי שבתים.

למעשה האט רבי אייזיקל געלערנט מיט איהם א גאנצע וואך.

רבינו: איך האב געהערט אז ער איז געווען ביי איהם זונטאג, האט אים רבי אייזיקל זידיטשובער געפרעגט צי ער האט פארשטאנען די תורה, האט ער געזאגט אז 'ניין', האט ער געפרעגט פארוואס? האט ער געענטפערט 'איך לי עסק בנסתרות', האט ער געפרעגט 'עס איז דאך א חלק

התורה, האט ער געזאגט 'קום, איך וועל לערנען מיט אייך, ער האט ארויסגענומען דעם ספד"ק 'עין חיים' און געלערנט מיט אים. כ'האב נישט געהערט צי ער האט געלערנט מיט איהם א גאנצע וואך, צי ס'איז נאר געווען איינמאל.

האדמו"ר מספינקא: אין זידיטשוב האט מען געהאלטן אז קינדער זאלן אויך לערנען קבלה, אפילו אונטער די בר מצוה האט מען שוין עוסק געווען דערין ווי א געהעריגער לימוד.

רבינו: רבי אייזיקל זידיטשובער פלעגט ארומפארן נאך געלט נאך איידער ער איז געווארן רבי, איז ער אויך געווען אין צאנז, דער צאנזער רב האט אים שטארק מקרב געווען, ער האט געהאט זיין אכסניא ביים דברי חיים.

אמאל איז ער געווען אין צאנז אין ווינטער, איינמאל איז דער דברי חיים ארויסגעגאנגען ביינאכט אין הויף אונטערן שטוב, רבי אייזיקל איז געזעסן אין בית המדרש און געלערנט הויך אויפן קול. – רבי אייזיקל איז געווען א גרויסער מתמיד, דער טאטע ז"ל האט געזאגט אז ער איז געווען 'א מושג' דינגער מתמיד, אז ער האט נישט געהאט קיין לעכט האט ער געלערנט אינדערויסן לאור הלבנה – ווען דער דברי חיים איז אריבערגעגאנגען און ער האט אים געהערט לערנען האט ער זיך צוגעשטעלט צו די מיר און אויסגעהערט זיין לערנען.

עס איז געווען ווינטער, און ס'האט זיך אראפגעלאזט א שניי, ס'איז געווען א פרעסט און דער דברי חיים איז געשטאנען אנגעטון נאר מיטן כאלאטל האט גארנישט געשפירט, ער איז איבערגעדעקט געווארן פון די שניי... ביז מ'האט באמערקט אז דער דברי חיים איז נישטא איז מען אים געגאנגען זוכן, ביז מ'האט אים געטראפן ווי ער שטייט שוין אזוי כמעט פארפריירן, מ'האט אים געדארפט דערווארעמען און ברענגען צו זיך.

האט ער געזאגט אז ער איז דורכגעגאנגען און ער האט געהערט לערנען תורה לשמה, ער האט זיך נישט געקענט אפרייסן פון דארט.

האדמו"ר מספינקא: ער האט יעדעס יאר מסיים געווען זיבן מאל ש"ס. יעדן טאג האט ער געלערנט זיבן בלאט, און זיבן מאל איבערגע'חור'ט.

אויסער אלע זיינע אנדערע לימודים איז זיין עיקר לימוד געווען גמרא.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט געזאגט אז מוזש"ק ווען ביי אים אין ביהמ"ד איז מען נאך געזעסן ביי מלוה מלכה, ווען

מ'האט אריינגעקוקט פון פענסטער האט מען געזעהן ווי דער רבי זיצט שוין מיטן הוט, ער איז שוין אויפגעשטאנען, ביי אים איז שוין געווען זונטאג אינדערפרי.

וכבודו רבינו לברך על הפירות

האדמו"ר מספינקא: דער ראפשיצער רב האט דאך געהאט א חבר מיט וועמען ער האט געלערנט אינאיינעם אין חדר, ווען זיי האבן זיך אמאל געטראפן ווען ער איז שוין געווען דער גרויסער ראפשיצער רב, האט ער אים געפרעגט, מיר זענען דאך געווען חברים, מיר האבן צוזאמען געלערנט, וואס ביסמו אזוי אויסגעוואקסן א גרויסער רבי? האט ער געהייסן אנגיין א גלעזעלע בראנפן, און ער האט געזאגט אמת, מיר זענען ביידע אייניג, מיר שטייען ביידע אויף ביי הצוה, מיר לערנען א גאנצע נאכט, מיר דאווענען די זעלבע, דער חילוק איז נאר נאכן דאווענען, ווען מ'דערמאנט זיך ווער עס זענען געווען מיינע זידעס ווערט מען דאך בטל, מ'שפירט אז מ'איז נישט ווערד דאס גלעזעלע בראנפן, דו קומסט פון א פשוט'ע שטוב, ווען ס'קומט צו דאס גלעזעלע בראנפן נאכן דאווענען שפירסטו אז ס'קומט זיך דיר...

רבינו: כ'האב געהערט אז ס'איז דא נאך א גירסא אויף די מעשה, וואס יענער האט געפרעגט פארוואס דוקא צו דיר קומט צו פארן אן עולם און צו מיר נישט? זאגט אים דער ראפשיצער רב, איך האב אויך די זעלבע קשיא, און אפשר טאקע וועגן דעם, ווייל איך האב די קשיא אזוי און דו האסט די קשיא אזוי, אפשר טאקע וועגן דעם איז דער מציאות אזוי...

האדמו"ר מספינקא: דאס איז אזויווי די מעשה פונעם אייזערנעם קאפ מיטן לובלינער...⁴

האדמו"ר מספינקא: מ'האלט שוין נאך חמשה עשר באב, ס'קומען שוין די הייליגע מעג...

רבינו: דער אייבערשטער זאל העלפן ס'זאלן מקובל ווערן די תפילות לרהמים ולרצון, דער אייבערשטער זאל העלפן מיט א גוט געבענטשט יאר מיט אלעס גוטם...

4

נדע העובדא שהטאון אב"ד לובלין ז"ל הנקרא בתואר 'ראש הברזל' התרעם על החוזה שבאים אליו הסידים, ואמר להחזות ז"ע שיכריז שלא יבואו אליו מחמת שאינו ראוי לאותו איצטלא, והחזות הכריז אך ללא הועיל, ושוב ביקש ממנו שיכריז שהוא כן ראוי והוא טאון וצדיק, ענה לו החוזה שאף שאינו רבי, מ"מ גם שקרן איננו, וזאת לא יוכל להכריז.

דברות קודש

מכ"ק מרז רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת כי תצא שנת תשס"ח לפ"ק בקרית יואל יע"א

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שביו, איתא בספרי ונתנו ה' אלהיך בידך, אם עשית כל האמור בענין סוף שה' אלהיך נתנו בידך, וראוי להתבונן מהו כל האמור בענין.

ואפשר לומר דהנה קרבו ויאתו ימי הרחמים והרצון, ועלינו להתבונן באיזה פנים אנו נוגשים ליום הדין הגדול והנורא, הבורא ית"ש צונו יום תרועה יהיה לכם, לקיים מצות תקיעת שופר בראש השנה, וסגולתה הוא תעיר ותריע להכרית כל מריע, לסתום פי מסטינינו ומקטריגינו. אך עלינו לחשוב בנפשנו, הלא כולנו מצפים באמצעות תקיעת שופר לפעול גדולות ונצורות, צרכי עמך ישראל מרובים הזקוקים לישועות ורפואות, כל אחד רוצה לזכות להשפעות טובות ביום זה, יום תרועה יהיה לכם, לכם לכל צרכיכם, שיזכה כל אחד שיתמלא מבוקשו לפני הש"ת, ואיך הוא במציאות שבשר ודם קרוץ מחומר יהיה לו כח על ידי תקיעת שופר להכרית כל מריעין בישוין, ולהשפיע לבני ישראל כל צרכיהם.

אולם מציאנו נוחם לנפשינו בדברי האמרי נועם (פ' תבא) בפסוק והיה אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך, יש לרמוז על מצות תקיעת שופר, אשר העיקר הוא לבל ידמה האדם בנפשו אשר הקול יוצא מכח הבעל תוקע, רק ידע כי כביכול בעצמו ית"ש הוא המשמיע קול השופר לעורר לבב האדם, והוא בבחינת שכינה מדברת מתוך גרונו. והו (תהלים מזו) ה' בקול שופר, אשר כביכול בעצמו הוא בקול השופר. והו והיה אם שמוע, היינו כאשר יגיע הזמן של מצות שמיעת קול שופר, אז תשמע בקול ה' אלהיך, שתדעו שהוא קול ה' בעצמו היוצא מקול השופר, עכ"ד.

ומעתה כיון שאנו זוכים שהש"ת כביכול הוא המשמיע קול שופר, הרי פעולתו יתברך גדול מאד לשכך כעס וחימה, ולהשפיע לכל בני ישראל די מחסורם אשר יחסר להם, וכמ"ש בתפלת מוסף דראש השנה, שהש"ת מבין ומאזין מביט ומקשיב לקול תקיעתו, וצ"ב מלת

מביט דאיזה הבטה יש כאן, והיל"ל מאזין ומקשיב. אכן המונה שהקב"ה מביט בלבבות בני ישראל השבורים, וכולם נסקרים בסקירה אחת, בכדי לראות מי שצריך לישועה הן ישועה בפרטית והן ישועה בכללית, ועל ידי הבטה זו הש"ת יודע ומבין כל צרכינו. ובכן כיון שהקב"ה הוא המשמיע קול השופר, שפיר יש לנו כח גדול להכרית כל מריע, וזה סותם פיות מסטינינו ומקטריגינו.

ועל פי זה פירשתי מה דאיתא במדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ג) יהודה רבני נחמן פתח (תהלים מזו) עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר וכו' בשעה שישאל נטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים דכתיב ה' בקול שופר, ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי בחדש השביעי. וצריך ביאור איך על ידי תקיעת שופר מתמלא הקב"ה עלינו רחמים. ולפי דרכינו יש לפרש עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר, וכדברי האמרי נועם שהקב"ה בעצמו הוא המשמיע קול השופר, והוא מצטרף עם בני ישראל בעת שתוקעין בשופר, וכח תקיעת שופר של כביכול המצווה ית"ש הוא בודאי גדול ונשגב ועושה פעולה הראויה, ועל ידי שהקב"ה הבעל הרחמים תוקע הוא עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם.

ובדרך זה יש לפרש גם מה דאיתא שם במדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ד) א"ר יאשיהו כתיב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה, וכי אין אומות העולם יודעים להריע, כמה קרנות יש להן כמה בוקינם יש להם כמה סלפירגסי יש להם, ואמרת אשרי העם יודעי תרועה, אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, וצ"ב במה יכולים בני ישראל לפתות את בוראן יותר מן שאר האומות. אמנם לפי האמור י"ל דהנה אמרו חז"ל (פסטה ה) כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם, ובכן בכדי שיוזבו לבחינת ה' בקול שופר, שהקב"ה יהיה שם עם

כתב (מס' ראש השנה פרק נר מצוה) אלו"ל ראשי תיבות (שיר השירים ג') אני ל'דודי ו'דודי ל'י.

ויתבאר על פי מה שהביא א"ז זללה"ה בייטב פנים (אבני זכרון אות יא) ששמע ממו"ז הישמח משה זללה"ה כי בעת נסעו לקבל פני רבינו הקדוש מלובלין זללה"ה התפלל אל ה' במחשבה צפונה בלב, אנא ה' הושיעה נא בעת בואי אל הצדיק יורינו דרך האמת, שהרי אמרו חכמים (שבת קד.) הבא לטהר מסייעין אותו, לא אמרו מסייע לשון יחיד רק מסייעין לשון רבים, משמע הכל מסייעין, אם כן גם הצדיק יסייע אותי, וכאשר בא אל ביתו נאוה קודש, תיכף פתח הרה"ק מלובלין להורות לו דרכי החסידות, וסיים ואמר ברוח קדשו הלא אמרו חז"ל הבא לטהר מסייעין אותו, לא אמרו מסייע כי אם מסייעין, משמע הכל מסייעין, אם כן גם אני צריך לסייע, עכ"ד.

ועל פי זה ביאר כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (הושענא רבה עמוד שפט) מה דמפרש ואיזל בסוף מס' סוטה גודל שפלות הדור בעיקבתא דמשיחא אך שיהיה פני הדור, ומסיים ועל מי יש לנו להשען על אבינו שבשמים, ולכאורה קשה דמשמעות הדברים יגיד דרק במצב השפלות הגדול ההוא אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, והוא תמוה דכי בזמנים אחרים כשלא היה מצב הדור שפל כל כך היה לנו על מי לסמוך מבלעדי אבינו שבשמים. אך ביאור הענין דחז"ל התנבאו בזה ברוח קדשם שיבואו ימים אשר לא יהיו עוד לישראל צדיקי אמת להנהיג דורם לסייע לישראל לטהר לבם ולקרבת אל דרך האמת, ולא נותר לנו שום מסייעין כי אם אבינו שבשמים בלבד, ואין לנו שום עצה אחרת אלא להשען על אבינו שבשמים שהוא יסייענו ויושיענו, כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול, עכ"ד.

ובדברי יואל (יום כיפור עמוד שלט) פי' בזה המשנה סוף מס' יומא, אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, וצ"ב כפל הלשון לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם. אך ביאור הענין כי בכל הדורות היו תמיד מי שסייע את בני ישראל, שהבוכ"ע שלח לעולם הזה צדיקים אמיתיים קדושי עליונים שהיה להם כח מלמעלה לטהר את לבבות ישראל, אמנם כל יפול רוחינו ח"ו כהיום שאין לנו כלום, כי תדעו שעדיין יש מי שמטהר אתכם והוא אביכם

התוקע ויצטרף עם תקיעתנו שיפעול פעולה הראויה, צריכים להתנהג במדת ענוה ושפלות, דרק על ידי זה זוכים להשראת השכינה, וזוכים לבחינת ה' בקול שופר, שהקב"ה מצרף עם תקיעתנו. ועל כן דוקא בני ישראל שהם ענוים ושפלי רוח כמבואר בגמרא (חולין פט.), הם זוכים להשראת השכינה שיהיה ה' בקול שופר ועל כן הם יודעים לרצות את בוראם בתרועה, מה שאין כן אומות העולם שהם בעלי גאה אינם יכולים לזכות לבחינה זו, ועל כן אינם יכולים לרצות את בוראם בתרועה. ולזה דרש המדרש אשרי העם יודעי תרועה, שיכולים לפתות את בוראם בתרועה, המורה על לב נשבר, דבני ישראל אשר לבבם נשבר תמיד לשברים, הם זוכים לבחינת ה' בקול שופר, שהקב"ה מצטרף עם תקיעתנו להכרית כל המריע, ועל ידי זה אנו מרצים את בוראינו בתרועה.

וזה שאמר כי תצא למלחמה על אויביך, ותרגומו ארי תפוק לאגחא קרבא, וכתבו בספרים תפוק בגימטריא שופ"ר, והוא רמז על תקיעת שופר בראש השנה, דבשעה שתוקעים בשופר יוצאים למלחמה על אויביך, דא יצר הרע דאיהו שנאיה דבר נש (וזה חדש בפרשתן דף צג), ומבואר בגמרא (ראש השנה טז.) דתכלית תקיעת שופר הוא כדי לערבב השטן שהוא השונא האמיתי של האדם, ולזה דרש הספרי אם תעשה כל האמור בענין, רמז על מה שמבואר בסוף פרשה זו ענין מחיית עמלק, אשר מבואר בספרי קודש דעמלק בא בכדי להכניס מדת הגאות אצל בני ישראל, ועמל"ק בגימטריא ר"ם. וזהו מצות מחיית עמלק להתבדל ממדת הגאות המוגנה ולהתדבק במדת ענוה. ואם תעשו כל האמור בענין להתנהג תמיד בענוה ושפלות הרוח, סוף יזכו שיהיה ונתנו ה' אלקיך בידך, שהקב"ה בעצמו יתנו לידך, והוא על ידי שהקב"ה מצרף עצמו לתקיעת שופר שלנו דעל ידי זה אין מי שיקטרג עלינו, ועל כן ושבת שבינו, היינו שבינו של הקב"ה, כי יזכו לזה בעזרתו יתברך שמו, ועל ידי זה יזכו להשפעות טובות ישועות ורפואות בני חיי ומזוני רווחי ישועות בפרטיות ובכלליות.

[ב]

עוד יתבאר כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלהיך בידך. וגם לפרש מה שכתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (שירת דודי אות ז) אלו"ל ראשי תיבות (דברים א כב) נשלחה אינשים לפיננו ויחפרו לינו את הארץ. והשל"ה הקדוש

שבשמים, ולזה אמר ומי מטהר אתכם שבשמים, שעדיין יש לנו אבינו שבשמים והוא יטהר אותנו שניכח לצאת מהשפלות הזאת, ועל כן כפל לומר ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, עכ"ד.

ובדבר זה יש לנו להתחזק בדרא בתראה הדין, כי הן אמת שבימים מקדם היו לנו צדיקים קדושים שהיו מעוררים ומכבדים לבבות בני ישראל לתשובה במשך חודש אלול, ועל ידי זה היו יכולים להתמונן להימים הנוראים ולקיים מצות תקיעת שופר בתשובה, מכל מקום גם היום אשר בעוה"ר חסרנו כל אלה לא יפול לב האדם בקרבנו, כי הקב"ה הוא נצחי, וכל הבא לטהר הקב"ה בעצמו מסייע, וידוע מה שכתב החתם סופר בצוואתו יש לנו אב זקן לא נשתנה ולא ישתנה, גם בדורות הקודמים היו צריכים לסיוע של הקב"ה, והצדיקים היו מסייעים עמו, ועכשיו שאין לנו צדיקים הקב"ה בעצמו יכול לסייע אותנו כי הוא כל יכול.

ובזה יתבאר הרמז על חודש אלול ראשי תיבות נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ, דהנה רשיו"ל כתב (במדבר י"ג) כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות. והרמז כאן על ימים מקדם כאשר היו לנו צדיקים וקדושים, שאז זכינו לבחינה זו של נשלחה אנשים לפנינו, ע"ד שפי" בטורי זהב (סימן תקפ"ה סק"ז) הכתוב (תהלים צח ו) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', כלומר קודם תרועת המלך ה', ע"ש. שהיו צדיקים אשר בחודש אלול היו מעוררים את בני ישראל לתשובה בחודש אלול, והיו מסייעין את בני ישראל לפני בא יום ה' הגדול והנורא, ובבא יום ראש השנה זכו ליכנס בתשובה ומעש"ט מזוכך ומטוהר. בעוה"ר הם הלכו למנוחות ועזבו אותנו במעמד אשר אין מי שיעורר אותנו, אין לנו אנשים לפנינו שסייעו אותנו לתשובה, אך מכל מקום עוד נשאר לנו הרמז בחודש אלול, א"ני לדודי ודודי ל"י, ההקב"ה לא אבדנו, והבא לטהר הקב"ה בעצמו מסייע אותו לטהר ולהתקדש באיזה מצב שהוא, הש"ת הוא כל יכול ואינו צריך לסיוע הזולת, והוא מערה רוח טהרה ממרום לטהר אותנו.

ובזה יתבאר הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך, וכתב בזהר חדש בפרשתן (דף י"ג.) על אויבך דא יצר הרע,

דאיהו שנאיה דבר נש, כאמרם ז"ל (סוכה נב.) שלמה קראו שונא. בכל השנה ובפרט בחודש אלול היצ"ה ר עושה כל טצדקי בעולם לעכב את בני ישראל מן התשובה, וכתב בצבי לצדיק (אלול מאמר ב אות א) **תצ"א למלחמ"ה ע"ל איב"ך, בגימטריא הנות"ן ב"ם דר"ך** (ישעיה מג טז), וכתב הארז"ל בסידורו שהוא רמז על חודש אלול. כי בחודש אלול האדם יוצא למלחמה עם היצ"ה ר ובא לטהר עצמו, אולם הוא נופל ח"ו בסכך היאוש, כי פונה לימין ואין עוזר לשמאל ואין סומך, ואיך יזכה לטהר עצמו מבלי סיוע הצדיקים, ולזה בא הכתוב לחזק ולומר, ונתנו ה' אלקיך בידיך, כי הבורא יתברך לא אבדנו, הוא לא נשתנה ולא ישתנה, ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, והאדם הרוצה לטהר עצמו הקב"ה מסייע בידו לעורר רוחו שיזכה לתשובה בשלימות.

והש"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה לפשפש במעשים ולתקן מה שפגמנו, לב יודע מרת נפשו איך עברו ימי חיינו מיום עמדו על דעתו, מראשית השנה ועד אחרית שנה, כמה היו נוהרים מעבירות, וכמה יראת שמים היה לנו למנוע מלעשות דבר נגד רצון ה', הן במצות דאורייתא הן במצות דרבנן, מצות לא תעשה או מצות עשה, וכאשר עושים חשבון הנפש נשבר האדם בקרבו איך יוכל בכוחות עצמו לתקן כל אלה, הזמן קצר והמלאכה מרובה, בעוה"ר יש הרבה מה לתקן, אולם כולנו מצפים שהקב"ה יסייע בידינו שיהיה ונתנו ה' אלקיך בידיך, והש"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה לזה שעכ"פ כבר נהיה במדרגת הבא לטהר, שיהיה לנו רצון האמיתי לטהר עצמינו, וטהר לבינו לעבדך באמת, והש"ת יטהר לבבינו שניכח לעבדו יתברך באמת ובלב שלם, ונוכח לעבור חודש אלול בתשובה ותיקון המעשים, ונוכח שיהיה תעיר ותרוע להכרית כל מריע, תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה, בעוה"ר היה שנה עם הרבה צרות ועגמת נפש, אנו מצפים להש"ת שיהיה תחל שנה וברכותיה, ומברכותיו יתברך כולנו נתברך, הש"ת יודע צרכי כל אחד ואחד, ונוכח לתשובה שלימה, בהתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

BEIRACH MOISHA
 183 Wilson Street
 Suit 119
 Brooklyn NY, 11211
 Email:
 beirachmoisha@gmail.com

ועד להוצאת
ספרי ברך משה
 על התורה, על המעשים, ועל סוגיות הש"ס
 Tel 347-385-9580
 Fax 718-384-2557

ב"ה

מודעה ובקשה

היות שאנו עומדים כעת בשלבי עריכת ספה"ק

ברך משה

לחג הסוכות

שיביל בתוכו חידו"ת ודרשות שנאמרו במשך ימי חג הסוכות הושענא רבא
 וגם לרבות יו"ט האחרון של חג בעידן החרויותא בעת עריכת ההקפות

וזאת למודעי שעדיין חסר לנו כמה וכמה מאמרין קדישין אשר נאמרו בלהב אש קודש

בעת עריכת ההקפות (כי מחמת טירדת החג לא נרשמו בשעתו ע"י המעתיקים רשמי רשוותא).

ע"כ באנו בבקשה בזה כל מי אשר יש אתו בכתובים או בזכרוננו בעל פה מאיזה מאמר

מן ההקפות במשך השנים (ובפרט משנות תש"מ, תש"נ, תשנ"א, תשל"ג, תשנ"ו, תשנ"ט, תש"ס, תשס"א, תשס"ב, וגם

ממה שהיה רגיל לדרוש בבית המדרש סיגוט) שיועיל נא בטובו להתקשר עמנו, כדי שנוכל להוציא מתחת

ידינו דבר השלם לרוות צמאון אנשי שלומינו, ויהא חלקו ממזכי את הרבים.

וכן ניתן להשיג אצלינו ספרי

ברך משה

על התורה - ימים נוראים

שנדפסו אשתקד על ידינו

קריאת עשר הברכות "ברך משה" להספד סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

קריאת
"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורצבערער ז"ל
נפ' בע"ה סיון תשנ"ג
☆☆☆

קריאת
"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערער ז"ל
נפ' בע"ה סיון תשנ"ו
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
מענדל ז"ל ב' סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נפ' בע"ה כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

קריאת
"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב לעוו ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נפ' בע"ה תשרי תשנ"ח
והג' מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נפ' בע"ה י"ב חשוון תשל"ו
☆☆☆

קריאת
"אנשי חי"ף"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמי ז"ל
נפ' בע"ה ז' שבט תש"ג
והג' מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מב"ח ז"ל
נפ' בע"ה ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

קריאת
"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נפ' בע"ה ד' אלול תשנ"ט
והג' מרת ברוינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נפ' בע"ה כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

קריאת
"אפרון נמתי לר' שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נפ' בע"ה ז' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

קריאת
"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר מוב"ז ז"ל
נפ' בע"ה י"ג כסלו תשנ"ה

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מז"ט המה ולבנית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' דוב איצקאוויטש שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' יעקב איצקאוויטש שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' יצחק בנעט שליט"א

לאירוסיו בתו, נכדתם

הרב ר' יצחק ארון איזראעל שליט"א

ר"מ בישיבתינו הק'

לאירוסיו בנו

הר"ר דוד שלמה וואנהאצקער הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' יוסף פנחס וואנהאצקער שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' יצחק אייזיק האלעזר שליט"א

להולדת בניו התאומים

השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

קריאת
"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הצדיקת
מרת חיה מייזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נפ' בע"ה ח' שבט תשנ"ג
☆☆☆

קריאת
"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נפ' בע"ה י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

קריאת
"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר חוקאל משה ז"ל
נפ' בע"ה י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

קריאת
"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נפ' בע"ה סיון תשל"ו
☆☆☆

קריאת
"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נפ' בע"ה ט' שבט תשנ"ג
והג' מרת חיה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נפ' בע"ה י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

קריאת
"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נפ' בע"ה כ"ג ניסן תשנ"ו
והג' מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נפ' בע"ה ח' מנחם תשנ"א
☆☆☆

קריאת
"ממכון שבתו
השניח"